

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

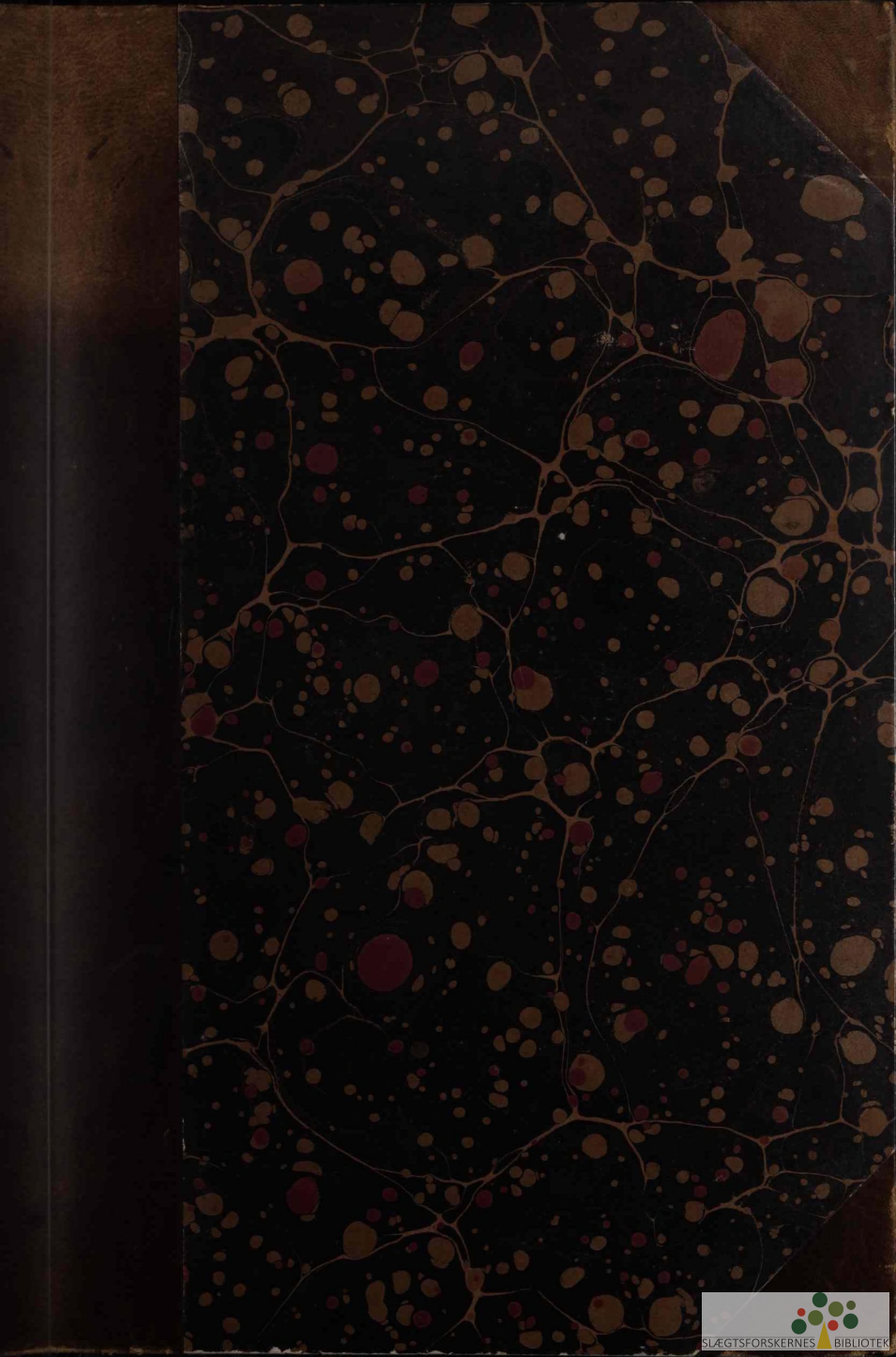
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**** LÄHNS ****

STIFTELSE

GENNEM HUNDREDE AAR

1804—1904

ODENSE

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI — DREYER

MCMIV

LAHNS STIFTELSE
GENNEM HUNDREDE AAR
1804—1904

Johan Mattias Linné

Det har været Inspektionens Tanke her i denne Bog at samle, hvad der spredt paa forskellige Steder findes om Lahns Stiftelse, nu da den har virket i 100 Aar.

Den skal søge at bevare Mindet om Stifteren, om de mange, som i Tidens Løb have støttet Stiftelsen ved store Gaver, om dem, som have ledet Børnenes Undervisning, og om dem, som have været i dens Bestyrelse.

Der er stræbt efter at skaffe saa mange Portrætter som muligt af dem, som paa en eller anden Maade har været knyttet til Stiftelsen. For de ældres Vedkommende har det paa enkelte Undtagelser nær været umuligt, dog er det lykkedes at faa Portrætter af alle Legatstifterne.

BLANDT de mange Velgørere, hvis Navne her i Odense By ere knyttede til milde Stiftelser og Legater, bestemte til at støtte og hjælpe den trængende, maa i første Række nævnes *Johan Mathias Lahn*, ikke blot for den efter den Tids Forhold store Kapital, som han bortgav, og som var Frugten af et langt og arbejdsomt Liv, men ogsaa for den smukke Tanke, at den skulde benyttes til at værne om de hjælpeløse Børn.

Det er i Aar 100 Aar, siden Stiftelsen begyndte sin Virksomhed, og den blev indviet paa Stifterens Fødselsdag den 10de December 1804. I disse 100 Aar er denne Dag bleven erindret ved en Højtidelighed i Stiftelsen, og i den Tale, som der er bleven holdt, i Almindelighed af en af Direktionens eller Inspektionens Medlemmer, er Lahns Navn med Tak blevet mindet for hans store Godgørenhed.

I Fundatsens § 34 siges: »men skulde nogen ved denne goddædige Indretning blive opmuntret til Gavmildhed og til denne Stiftelses Fremvæxt skjænke noget, da skal samme med Taknemmelighed modtages, dog at samme ei i nogen Maade gjør Forandring udi denne Stiftelses Hovedindretning; men det maa staa Giverne frit for at bestemme, om Gaven skal anvendes til Børnenes Kost eller Klæder, til Lærernes Løns Forbedring, Bøgers Anskaffelse eller Indførelse af Haandarbejde for Drengene.«

de havde sammensparet sig 50 Rdl., begyndte de at købe Handsker for dem, de sejlede til Kiel med deres Indkøb og vandrede til Fods ved Siden af Fragtvognen til Hamborg. Efterhaanden knyttede de Handelsforbindelser med hamborgske Huse og dreve omsider en anseelig og fordelagtig Handskehandel paa denne By. Om de skulde have været de Første eller dog blandt de Første, der bragte de Odense Handsker frem paa Verdenstorvet, vides ikke; men omtrent ved samme Tid synes de at have vundet det udbredte Bifald, som hævede dem til en vigtig Handelsartikel for et Aarhundrede. Vel var allerede Handskefabrikationen tidligere i Gang i Odense; i Aaret 1684 talte Lauget 11 Mestres; men den udvidede sig dog først i det 18de Aarhundrede til sit store Omfang. Volchmars erhvervede sig Formue ved deres Handel; de ejede en Gaard i Nedergade, som laa paa en Del af den Grund, hvorpaa nu Lahns Stiftelse staar, og at de hørte til Byens fornemme Borgerstand, kan ogsaa sluttes deraf, at de bleve begravede inden i Frue Kirke i dens store Midtergang. De havde ingen Børn; Konens Søstersøn Joh. M. Lahn (almindelig kaldet Matthis Lahn) besluttede de at tage til sig, enten de nu have ladet ham komme fra Hamborg, eller han allerede var i Odense, da de toge denne Bestemmelse. De lode ham oplære, navnlig lærte han at skrive og regne godt; Plejefaderen underviste ham i Musik; 1744 i en Alder af 16 Aar blev han antaget i Lære ved Regimentet og fik 1746 sit Lærebrev som udlært i »den priselige, frie, adelige Kunst at blæse Trompet og slaa Hærpaucher«; Lærebrevet er udstedt af hans Stedfader Schaaf som »Vicelehr-Herr eller Vice-Printz«; det er givet med Frakturbogstaver og Arabesker, affattet i en højtravende Stil, med Henviſning til Privilegier efter kejserlig Huusret, og anbefaler alle Elskere af denne frie Kunst at modtage og erkende Lahn for en ret Trompeter;

det er underskrevet og beseglet af 7 Trompetere og 8 Officerer; det første Navn mangler, maaske skulde det have været Regimentskommandørens. Man ser deraf, at denne Oplærelse kostede 100 Rdl. Det bevares paa Lahns Stiftelse, indsat i Glas og Ramme.

Den Brug, han gjorde af denne Lærdom, var at lade sig ansætte ved Regimentet som Trompeter, og han tjente i denne Stilling i en Række af Aar, indtil hans Plejeforældre begge vare afgaaede ved Døden; han kunde da ogsaa formedelst en betydelig Korpulence vanskelig komme til Hest. Men imidlertid havde han i Plejeforældrenes Hus tillige sat sig ind i deres Handel, ligesom han ved god Opførsel og Taknemlighed i den Grad vandt deres Hjerter, at de for hans Skyld ogsaa toge hans Moder til sig, da hun anden Gang blev Enke. Hun opnaaede i Søsterens og sin Søns Hus en Alder af 88 Aar og døde 1769. (Ogsaa hun blev begravet i den store Gang i Frue Kirke op imod Koret.) Efter Plejefaderens Død var Lahn i Stand til at forestaa Handskehandelen for Enken, saa længe hun levede, og ved hendes Død blev han som Universalarving Ejer af deres Gaard og deres ikke ubetydelige Formue. Denne synes at have beløbet sig til over 20,000 Rdl.; men dens Besiddelse var allerede forud knyttet til det Ønske, at den skulde i Tiden anvendes til en Stiftelse for fattige Borgere og Enker af Borgerstanden i Odense. Plejemoderen skal have taget det Løfte af ham, at han ikke skulde gifte sig, for at Formuen i Tiden kunde faa denne Anvendelse; hun mente, at hun skyldte denne Bys Borgere mere end sine Slægtninge, som dels ikke trængte, dels vare Efterkommere af dem, der ikke havde villet hjælpe hende i Nøden, medens de, der vare hende fremmede, her i Odense havde rakt hende en hjælpsom Haand. I ethvert Tilfælde modtog saaledes Lahn en af de velgørende Bestem-

melser i Arv, som han senere udførte, og den danske Velvilje, som Madame Volchmars her havde mødt, bar Velsignelse for mange Trængende i følgende Slægter; thi Lahn bevarede tro sin Plejemoders Tanke, medens han tilføjede en anden, som er blevet end mere velgørende til Dels ved de større Midler, hvorover han kunde raade.

Ved Plejemoderens Død omtrent 1763 indtraadte først Lahn i den Afdeling af sit Liv, som har en større Betydning. Han tog, som sagt, Afsked af Krigstjenesten og opofrede sig ganske for Handelen. Han berigede sin Aand med ualmindelige nyttige Kundskaber ved Læsning af Skrifter, og anvendte den i sin Gerning. Han gav sin Handel en overordentlig Udvidelse, ikke saaledes, at han skulde have udstrakt den over flere Artikler, paa hvilke der ved heldig Spekulation kunde vindes pludselig Fordel; men idet han alene holdt sig til Handskehandelen, gav han denne et stedse større Omfang. Han foretog sig nu selv at forskrive de raa Materialier og sysselsatte en Mængde Arbejdere med deres Bearbejdelse. Der var mange betydelige Værksteder, som arbejdede alene for ham, formodentlig end flere enkelte Personer, som for-tjente Brødet ved Handskesyning. I Aaret 1767 havde Odense 39 Handskemagere, 7 Aar efter 46 og desuden af Felberedere 9 og 10. Hvor meget Lahns store Handel bidrog til disse Fremskridt, vide vi vel ikke nøje at angive; men man kan gøre sig et Begreb om hans Betydning for denne Fabrikation, naar man erfarer, at der ved hans Død forefandtes et Forraad af 16000 Par Handsker, og om hans Omsætning faar man et Begreb, naar man betænker, at dette hele Forraad var anskaffet uden udenlandsk Bestilling, og at hans kontante Kassebeholdning paa samme Tid var 15,000 Rdl. Hans Handel strakte sig over hele Tyskland og Holland og endog til det adriatiske Hav og Middelhavet, hvor han handlede

paa Triest og Livorno; hans Firma var anset over hele Europa. I den ovenfor nævnte Tale af Chr. Iversen opregnes de Steder, paa hvilke hans Handel gik stærkest, nemlig: København, Hamborg, Altona, Lybek, Bremen, Amsterdam, Brüssel, Leipzig, Nürnberg, München, Augsburg, Wien, Triest og Livorno. Det synes deraf, at han mest har fulgt det en Gang anviste Spor gennem Hamborg. Men da det berettes, at ogsaa store Forraad af de berømte Odense Handsker gik til Rusland, England og Frankrig, maa der vel have været andre Huse, som forestod den, med mindre de ikke gik direkte fra Odense og kunde være indbegrebne i Lahns Handel paa København og Hamborg; i denne By havde han et sikkert Hus, hvortil de bestilte Varer adresseredes. Ved Siden af Lahn nævner Traditionen ogsaa en Handskehandler Møller, som havde haft den betydeligste Handel før ham.

Naturligvis tog hans Bedrift kun efterhaanden et saadant Opsving; han drev den med Orden og Forstand og var tilfreds med den langsomme, men sikre Fremskriden, som begrundes paa Arbejdsomhed og Orden. Angaaende hans Handels Form berettes, at han aldrig gav Kredit paa de bestilte Handsker, men ved Modtagelsen maatte enhver betale, enten han saa boede i Triest eller Lübeck; et Hus i Hamborg maa dog have gjort en Undtagelse, da det tjente ham som Mellemlid ved Forsendelserne. Han var derfor betrygget mod Tab ved sin Handel paa Udlandet.

For Odense maatte en saadan Omsætning være af uberegnelig Fordel; Fabrikationen af de berømte Odense Handsker, til hvis Beredelse der knyttede sig en Hemmelighed ligesom til de lige berømte Randers Handsker, naaede sit højeste i Lahns Tid; den holdt sig endnu en Snes Aar efter hans Død, men bestandig i aftagende Kraft. Men for de mindre handlende og Haandværkere kunde den store Over-

vægt, som Kapitalen giver, være trykkende nok, og det mangler ej heller ganske paa en Genlyd af Klage over det Herredømme, som Lahn udøvede over dem, der maatte arbejde for ham; han holdt over streng Orden i sin Handel og har formodentlig derfor ogsaa fordret den samme i sine Forhold til Fabrikanterne; men ved Siden deraf ved man, at han tilstod Handskemagerne Kredit, og at han altid var beredt til at fremhjælpe Flid og Stræbsomhed, hvor den savnede Midler. »Paa hans efterladte Midler hvilede ingen Sukke, ikke en Skilling af Aager eller uretfærdig Fordel forøgede hans Formue« – saaledes vidner en offentlig Tidende kort efter hans Død.

Det var saaledes en stor og vidtstrakt Virksomhed, der dreves fra den lille uanseelige Gaard i Nedergade, hvor Lahn stedse vedblev at bo; hvo som betænker den Omhu og Orden, som udfordres til at sætte og holde en saadan Bedrift i Gang, maatte forestille sig den Mand, der var Sjælen i det hele, som idel Livskraft og i Besiddelse af legemlig saa vel som aandelig Bevægelighed. Men dersom da nogen traadte ind i Huset, vilde han ved første Øjekast finde sig højliggen skuffet. Det store Handelshus's Styrer var allerede i sit 42de Aar saa besværet af legemlig Byrde, at han næsten aldrig forlod sit Hus, uden naar han om Søndagen gik i Kirke, og fra sit 57de Aar maatte han endog opgive denne sin eneste Bevægelse udenfor Huset. Hans legemlige Onde var Asthma, hvilket han bar med Gudhengivenhed og kristelig Taalmodighed i 30 Aar; derhos var han meget korpulent, saa at det siges, at han var den sværeste Mand i hele Byen. En tarvelig og regelmæssig Levemaade satte ham i Stand til at forlænge sit Liv til en høj Alder, paa det at han maatte stifte desto mere godt baade omkring sig i levende Live og efter sin Død. Heraf kan man indse, at han med Sandhed kunde

sige, at han samlede for andre, navnlig for de fader- og moderløse, som han havde i Tanke, og allerede i sit 56de Aar erhvervede han sig Bevilling til at gøre Testament, hvilken han dog først langt senere benyttede. Men heraf kan man ogsaa forklare sig, at saa svage og faa Erindringer om denne betydningsfulde Medborger have vedligeholdt sig iblandt os; man saa ham ikke udenfor sit Hus; selv i Kirken, hvor han ellers havde sin Plads i den tredie Stol i den store Gang*), saas han fra 1787 ikke mere. Han levede stille i sit Hjem, sysselsat med Regnskaber og den vidtløftige Korrespondance; Gæster indbød han ikke; han plejede endog at ytre sig haanligt om det, han kaldte Grossererlivet, som man levede i Hamborg og København, og fandt det latterligt at traktere Folk, som kunde traktere sig selv. Hans Bord var tarveligt; han nød aldrig Vin, Kaffe eller stærke Drikke, kun velnærende Føde krævede hans Natur. Men hans Hus stod aabent for Venners Besøg, og de savnede intet. En Ven var ham hjertelig velkommen.

Hvo, som besøgte ham, mærkede snart Aandens Liv i det besværede Legeme. Om hans Indsigt i sit Fag og hans Evner til at overse vidtløftige Forretninger vidner hans Handels Gang. Men i enhver Retning, som Samtalen tog, sporede man Mandens lyse Forstand. Han elskede Læsning; en god Bog og Musik – i hvilken Kunst han besad Færdighed paa flere Instrumenter – vare hans eneste Adspredelser i det ensomme Hjem, og det var hans største Glæde at samtale med en Ven om, hvad han sidst havde læst. Han efterlod sig ogsaa en ikke ubetydelig Bogsamling**). Ved

*) I Kirkens Regnskab findes han som Fæster fra 1763, og denne Plads har været omtrent lige for det Sted, hvor hans Moder og formentlig ogsaa Volchmars og dennes Kone vare nedsatte.

***) Han efterlod sig en Bogsamling paa 268 forskellige Værker, især af theologisk, historisk og geografisk Indhold.

Samtale lærte man snart at kende hans store Godmodighed, Velvilje og Sandhedskærlighed; men »ved Tale om een Genstand forklaredes i Særdeleshed hans Aasyn,« beretter den fortrolige Ven, som kendte ham nøje; det var, naar det gjaldt Næstens Tarv. »I hans blide Aasyn læste man da hans hele Sjæls Godhed, og kun da mørknedes hans ellers smilende Øje, naar han saa sig nødsaget til at nægte den Velvillighed, han følte for andre og saa gerne udøvede.«

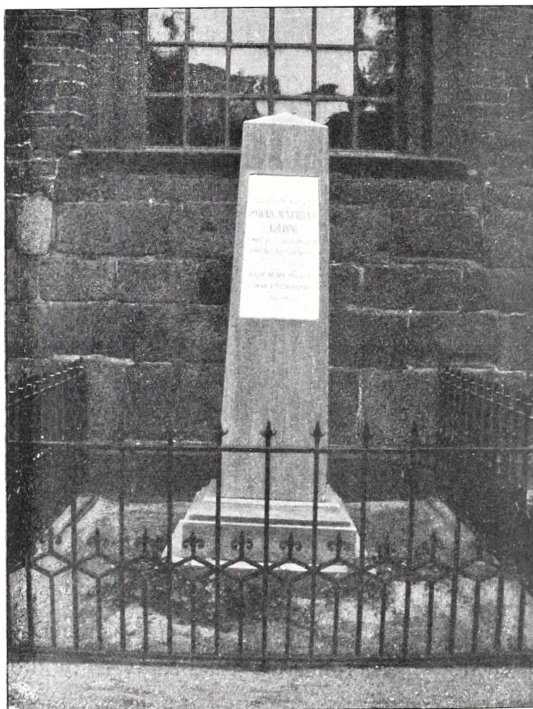
Her udfolder sig overhovedet Billedet af den ædle og virksomme Mand i sin skønneste Glans; alle Former af Godgørenhed, lige fra den blinde Uddeling af Almisse for Døren til den skjulte Haandsrækning, der igennem andre opsøger de husarme, og den beredvillige Forstrækning til den fremstræbende Flid, vare ham fortrolige og tilvante. Den ofte-nævnte Ven har især udført denne Del af sin Skildring med Kærlighed; han var selv iblandt dem, som ved Lahns Forstrækning banede sig sin Vej i Livet, og han bevidner, hvorledes Glæden lyste af den gode Lahns Blik, naar han meldte sig for at afdrage paa sin Gæld, ikke fordi han fik sine Penge igen, men fordi han saa ham i Stand til at tilbagebetale sit Laan, og fordi han følte, at det var ham, der under Guds Velsignelse havde sat ham i Stand dertil. Den samme Ven var ofte hans Redskab i skjult Velgørenhed og indhøstede for sin Tjeneste en Tak af Lahn, som om han havde givet ham selv den Gave, som han i hans Hverv havde bragt andre. Hos Lahn fandt endog Folk, som han aldrig havde set, stedse Hjælp i Forlegenhed, naar han kun af Rygtet kendte deres Retskaffenhed, og det var et hæderligt Vidnesbyrd, at han almindelig blev kaldet »der Retter in der Noth«. Aagerkarle foragtede han dybt, og han glædede sig ved enhver Lejlighed til at afskære dem deres Bedrift; selv undsaa han sig endog for at tage Rente for deslige Laan paa

kort Tid. Han talte ikke gerne om, hvorledes hans Godtroenhed ofte blev misbrugt; hans Sandhedskærlighed i Forening med en naturlig Godmodighed gjorde ham det ofte umuligt at negte Hjælp, hvor Tabet var let forudseligt; »han troede alle andre Mennesker ligesaa redelige, som han var selv, og tabte ikke lidet; men det smertede ham, fordi Tabet var de fattiges Tab; thi disse tilhørte i Tankerne al hans Ejendom.

Ved Siden af den ægte Menneskekærlighed stod en levende Gudsfrygt, eller snarere var det en sand Gudsfrygt, der bar denne skønne Frugt. Næst det Liv, som hidtil er skildret baade i Ensomheden og i Verden, er der et smukt Vidnesbyrd derom i de Ord, hvormed han begyndte sit Testament, nedskrevet i hans 69de Aar. Han skrev deri: »da jeg fra min spæde Alder har havt Prøve paa Forsynets Bestyrelse og den fra sammes algode Haand lagte Velsignelse til mine Foretagender og Handlinger, for hvilket jeg ikke aleneste af Hjertet takker og priser den gode Gud; men da jeg ved hans Velsignelse og Godhed har faaet Ævne til at vise Skjønsonhed i Gjærningen, saa skal det ej heller mangle paa Lyst og Villie, saavidt det staaer i min Magt, men uden det højeste Væsens Bestyrelse og Velsignelse er dette Intet.« Han skrev dette 3 Aar før sin Død; hans sidste Dage vare de foregaaende lige, rolig og gudhengiven modtog han Dødens Forbud flere Aar før dens Komme, og med samme Gudhengivenhed udaandede han efter lang Tids Svagelighed Fredagen den 1ste Oktbr. 1802, Kl. 12 Middag, ved en sagte og rolig Død.

Executorerne af hans Testament var det paalagt at besøge hans Begravelse tarveligen og anstændigen. Den foregik Onsdagen den 6te Oktbr. Hans Lig blev nedsat paa Frue Kirkegaard tæt ved Kirkens nordre Side, hvor taknemlige

Medborgere senere have betegnet Stedet med et Monument, bestaaende af en 2½ Alen høj Sandsten med Indskrifter indhugne paa begge Sider. Senere er Monumentet restaureret, forsynet med en indsat Marmorplade, hvorpaa Indskriiterne

LAHNS GRAV PAA FRUE KIRKEGAARD.

ere overførte, og omgivet med et støbt Jerngitter, ligeledes tilvejebragt ved private Sammenskud. Indskriften indeholder kun hans Navn og hans Fødsels- og Dødsdatum, og derefter de betydningsfulde Ord: *»hans Mindesmærke staaer i Nedergade Nr. 36.«* Som Graven henviser til Gaarden, saa

fører Gaarden tilbage til Graven; thi hvert Aar paa Lahns Fødselsdag, og naar Stiftelsens Børn møde i Kirken for at bekræfte deres Daabspagt, smykkes Graven af taknemlige Hænder.

Dette Mindesmærke giver Lahn et Liv paa Jorden efter Døden. Hans Formue var bestemt de fattige, og enten han nu derfor undlod at gifte sig, eller hans ædle Hjerter søgte en Erstatning for hans Livs Savn, saa er det vist, at han ofte omtalte og fastholdt denne Beslutning. Odense By og navnlig den fattigste Del af dens Indvaanere skulde nyde godt af den, fordi han havde levet der den længste Tid og der samlet sig sin Formue. Den beløb sig til henved 100,000 Rdl. Over hans Arv efter Plejemoderen var der ligesom forud disponeret af denne; hans Testament indeholdt derfor ogsaa, at 20,000 Rdl. skulde anvendes til 2 Legater, de 8000 Rdl. til et Legat for 16 fattige Borgere og de 12,000 til et andet for 24 fattige Enker efter Borgere i Odense. Dertil føjede han et 3die Legat paa 10,000 Rdl. til 10 ugifte Piger af Embeds- og Middelstanden. Men alt dette var endnu kun en Trediedel af hans Formue. Han overvejede længe, paa hvilken Maade han skulde give det øvrige den hensigtsmæssigste Anvendelse; hans Venner gavede forskellige Raad, og først 1799 tog han sin endelige Beslutning, at oprette en *Stiftelse for hjælpeløse Børn*, og hans Testament indeholder Grundtrækkene til samme, væsentligen overensstemmende med den senere Fundats. Han bestemte 50,000 Rdl. til dette Øjemed, fremdeles sin Gaard, som han uagtet dens Ældemente kunde bruges en Del Aar, og en Kapital til Bygningens Vedligeholdelse og Fornyelse samt alt, hvad der iøvrigt kunde udbringes af hans Bo. Denne Stiftelse blev saaledes hans Universalarving; den udgør omtrent, hvad han selv havde erhvervet i de mange Aars Virksomhed og bevaret ved Sparsommelighed.«

Som ovenfor anført døde Lahn den 1ste Oktober 1802; hans Død bekendtgjordes af hans Executores testamenti i følgende Avertissement:

I Fredags Middag Kl. 12 bortkaldte Gud fra det Timelige efter lang Tids Svagelighed ved en sagte og rolig Død Hrr. Johann Mathias Lahn i sit 74de Aars Alder, som herved skyldigst tilkjendegives for den salig Afdødes Venner og Bekjendtere af os som den afdødes beskikkede Executores testamenti.

Odense den 4de Oktober 1802.

L. M. Bendz.

Christian Iversen.

Lahns Testamente er saalydende:

Da jeg fra min spæde Alder har havt Prøver paa Forsynets Bestyrelse og den fra samme algode Haand lagte Velsignelse til mine Foretagender og Handler for hvilket jeg ikke aleneste af Hjertet takker og priser den gode Gud, men da jeg ved hans Velsignelse og Godhed har faaet Evne til at vise Skjønsmhed i Gjerningen, saa skal det heller ikke mangle paa Lyst og Villie, saavidt det staar i min Magt, men uden det højeste Væsens Bestyrelse og Velsignelse er dette intet. Og da jeg har levet den længste Tid i Odense og der ved Sparsommelighed og en indskrænket Husholdning erhvervet ved Handskehandelen det jeg ejer, saa finder jeg mig pligtig til i Særdeleshed imod denne By og den fattigste Del af sammes Indvaanere at meddele den noget af den Formue, hvormed jeg er bleven velsignet. Paa Grund af det mig af Hans Majestæt allernaadigst forundte Facultas testandi af Dato 16de Juli 1784 bestemmer jeg og tilkjendegiver jeg altsaa herved min sidste Villie, hvorledes at der efter min Død skal forholdes med, hvad jeg maatte efterlade mig.

1.

Af mine redeste Midler skjænker og giver jeg den Kapital 50,000 Rdl. skriver Halvtresindstyve Tusinde Rigsdaler, hvoraf Renterne bestandig og til evig Tid skal anvendes til fattige

og nødlidende Børns Underholdning og Lærdom, hvorved de for Staten kan blive nyttige Borgere, ligesom jeg og herved til dette Institut, som skal bære Navn af

Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn

skjænker og giver den af mig iboende og tilhørende Gaard beliggende i Nedergade under Brandforsikrings Nr. 681 med de derudi værende Kakkellovne til et Skolehus og Bolig for de herefter bestemmende Lærere ved Stiftelsen; men da samme nu er gammel, men dog ved godt Tilsyn endnu kan staa en Del Aar, saa paa det, at der i Tilfælde af Gaardens Ælde eller i ulykkelig Tilfælde af Ildebrand ikke skal optages noget af forbenævnte Kapital til Gaardens Opbyggelse, saa gives endnu herved til bemeldte Stiftelse 2600 Rdl., skriver To Tusinde og Sex Hundrede Rigsdaler, hvoraf Renterne aarligen skal saalænge oplægges til Kapitalen og gjøres frugtbringende, at deraf en god og vel grundmuret Gaard til alle Sider af 2de Etager kan opbygges, og hvad der da maatte blive tilovers, skal igjen paa Rente udsættes, at der til alle Tider kan have Resurser til Bygningens Vedligeholdelse og Tilværelse, hvorfor og Bestyrerne af denne Stiftelse maa sørge for, at ikke alene Gaardens Bygninger, men endog Stiftelsens Inventarium bliver assurede i Brandkassen efter sammes Værdi. For øvrigt bliver herved i Henseende til bemeldte Stiftelse bestemt og fastsat følgende:

- A. Denne Stiftelses Bestyrelse overdrages Stiftamtmanden og Biskoppen, som Direktører og Magistraten i Odense, de 3 Sogne Præster og 3de af Byens bedste og vederhæftigste Borgere, der kunne regne og skrive, alle som Inspektører, hvilke herved anmodes at paatage dem samme og dermed at omgaas saaledes, som de kan være bekendt efter Pligt og Samvittighed og derfor vil staa til Ansvar.
- B. Børnenes Antagelse til at nyde godt af bemeldte Stiftelse indskrænkes altsaa alene til Odense By, og maa alene være *Fattige og Nødlidende* især Fader- og Moderløse af saadanne Forældre, som virkelig hører til Byen eller haver erhvervet sig Borgerret efter Anordningerne.

- C. Af disse Børn skal en Del nyde Underhold og Klæder samt fri Undervisning og andre, som ere mindre nødlidende, alene fri Undervisning.
- D. Drengene skal gives en grundig og mere fattelig Undervisning udi deres Christendom end ellers brugelig i de almindelige Skoler, hvorved især maatte have Hensyn til de Pligter, de skyldte Gud og Mennesket, og dernæst bibringes dem nogenlunde Kundskab om Forbrydelser og Straffe, som de have at vogte sig for i det daglige Liv, for ikke i Tiden at blive tabte Borgere for Staten. Videre maa de undervises udi Regning og Skrivning, Geografi, kort universal Historie, men især Fædrelandets Historie, simpel Geometri og et kort Udtog af Naturhistorien samt Tegning og det tyske Sprog. Og hvad Pigebørnene angaaer, da skal samme, som foran benævnt, gives grundig og fattelig Undervisning i deres Christendom og desforuden undervises udi alle Slags Syning, saa og at strikke eller binde, samt spinde ulden og linnet, saaledes, at de kan blive delige for Tjeneste- og Husstanden.
- E. De Børn, som antages til at nyde Kost og Klæder, udsættes af Inspektionen hos skikkelige Borgerfolk, der tillige maa paalægges at have Tilsyn med Børnene i Henseende til Renlighed og hvad som maatte udfordres til en anstændig og skikkelig Opførsel i og udenfor Huset, ligesom Børnene og paa den anden Side maatte indskærpes at vise disse Fosterfædre samme Lydighed som Forældre og i Tilfælde af Fornærmelse skulde ske enten fra disse eller Børnenes Side, bliver samme at anmelde for Læreren, som igjen strax angiver dette til Inspektionen, som afgjør Sagen efter nærmere Undersøgning.
- F. Inspektionen gjøres bemyndiget til at handle og accorder efter Tidernes ringeste Priser om Børnenes Kost, Logi og Tilsyn med at holde dem rene og hele i Klæder, især Drengbørnene, og indtil Pigebørnene selv kan gjøre samme, ligesom og at besørge til dem de fornødne Klæder af uldent og linnet, Hoved- og Fodtøj paa den mest sparsommeligste og tarveligste Maade, som skal bestaa

For Drengene

af graat indsprenget Klæde til kort Trøje og Vest og dertil sorte Skindbuxer, samt graa Strømper og Sko, en sort rund Hat, blaargarns Skjorter, hørgarns Halsklude, blaatærnede Lommetørklæder og udi Trøjen gule støbte Metalknapper med *L* paasat, og

Pigebørnene

skal klædes med simpel Hvergarn til Trøje og Skjørt, Vadmel's Klokke, blaatærnede Forklæder og Lommetørklæder, Hue paa Hovedet med hørgarns Halsklæder, blaargarns Særke, blaa Strømper og Tøfler paa Fødderne samt et lidet gult, rundt Messingspænde med *L* i Midten til at hæfte deres Tørklæde med. Dette anskaffes alt med muligste Sparsommelighed, og ej mere end efter Haanden er nødvendig.

Men da bemeldte Læder Fodtøj vil være kostbart at anskaffe, og snart oplides og fordærves især ved Vinter Tider, saa burde især de større Børn gives Træsko til daglig, paa det at samme ej skulle blive dem uvant at gaa med, naar de blive større og Nødvendighed maatte udfordre, at de deraf skulle betjene sig. Men paa det, at der ved Brugen af Træsko ej skal indsnige sig nogen Misbrug, saa skulle samme forsynes med et Stempel, hvoraf samme kunne kjendes, ligesom og Børnenes Lintøj paasyes med Hulsting Bogstaverne *L. S.* foruden Barnets Navn, saa og Hatten forsynes med samme Bogstaver, og Drengens Navn, samt Sko og Tøfler med et Mærke, paa det at intet heraf skal kunne forbyttes.

- G. Til Lærere ved denne Stiftelse skal antages 2 duelige og for god Opførsel bekendte Studenter eller Seminarister, den ene skal forestaa Skolen som Overlærer og den anden skal være hans Assistent. Overlærerens Antagelse skal ske paa den Maade, at Inspektionen foreslaar 3 duelige Mænd for Overdirektionen, som deraf vælger efter foregaaende anstillet Undersøgelse og Examen, og Overlæreren foreslaar 3 ligeledes duelige Personer for Inspektionen, hvoraf denne effer Undersøgelse og

Examen vælger Assistenten. Men skulde det befindes, at ingen af disse 3 fandtes duelige, maa Inspektionen med Direktionens Approbation sætte Overlæreren en duelig Assistent. Dog bliver denne Assistent ikke at antage, førend Nødvendigheden, formedelst Børnenes tiltagende Antal, maatte udfordre det, og i saa Tilfælde skal det ske ved Forestilling af Inspektionen til Direktionen og med dennes Samtykke.

- H. Overlæreren, der vedbliver hans Embede, saalænge ingen billig Klage føres over ham enten i Henseende til Efterladenhed i hans Undervisning og Skolens Bestyrelse eller formedelst Uordentlighed og slet Opførsel, hvorfor Direktionen strax efter foregaaende Undersøgelse maa afsætte ham, skal nyde udi aarlig Løn saa og til fornøden Ildebrændsel 200 Rdl., skriver To Hundrede Rigsdaler, foruden fri Logi udi Stiftelsens Gaard af et eller to Værelser efter Husets Lejlighed, og som der kan undværes fra Stiftelsens nødvendige Undervisnings Værelser.
- I. Underlæreren derimod antages ikun paa lovlig Opsigelse og skal nyde udi aarlig Løn og til Ildebrændsel 100 Rdl., skriver Eet Hundrede Rigsdaler, foruden et fri Værelse udi bemeldte Stiftelses Gaard, men saalænge hans Antagelse ikke er højst fornøden, anvendes Lønnen til Børnenes Kost og Klæder.
- K. Til Pigebørnenes Undervisning udi forbenævnte Videnskaber antager Inspektionen et dueligt og for god christelig Opførsel bekjendt Fruentimmer, som foruden et Værelse i bemeldte Stiftelses Gaard skal have udi aarlig Løn og til Ildebrændsel 100 Rdl., skriver Eet Hundrede Rigsdaler.
- L. Lærerne skal foruden den Børnene givne Undervisning tillige nøje paase, at de komme velklædte og rene i Skolen, og skulde det anderledes befindes, skal de først udi Kjærlighed advare de, som have Børnene, men skulde det være frugtesløs, melde samme for Inspektionen, som tager Vedkommende for sig og efter befindende Omstændigheder enten formaner Vedkommende til Rettelse, eller borttager Barnet fra dem.

- M. Foruden de Børn, som nyde fri Underholdning og Klæder, skal Læreren for den anførte Løn undervise saamange Børn, som de vel kan overkomme uden at forsømme deres Pligter eller blive kjedsommelige ved Arbejdet.
- N. Børnenes Antagelse saavel til Forflegning, Oplædning og Undervisning som og til Undervisning alene bestemmes af og overlades til Inspektionen, som derved paalægges at handle efter Pligt og Samvittighed, saaledes at der ej nogen uden virkelig værdige Trængende og Nødlidende antages til at nyde godt af denne Stiftelse, hvormed Direktionen skal have den nøjeste Indseende og Opsyn, og til den Ende lade sig forelægge ved hvert Aars Udgang af Inspektionen en udførlig Fortegnelse over Børnene med Bemærkning om enhvers Trang og Forfatning.
- O. Skolegangen bestemmes om Sommeren fra Paaske til Michelsdag fra Kl. 8 til 11 Formiddag og fra Kl. 1 til Kl. 4 om Eftermiddagen, og om Vinteren fra Michelsdag til Paaske fra Kl. 8½ til 11½ Formiddag og fra Kl. 1 til 3½ Eftermiddag. Onsdag og Lørdag Eftermiddag nyde Børnene Frihed. Om længere Tid til Pigebørnenes Undervisning i Syskolen skulde være nødvendig, skal dette overlades til Inspektionens Bestemmelse efter Overlæg med Plejemoderen.
- P. Skulde Lærerne i Friheds Timerne finde for godt at antage andre Børn til Undervisning, maa det dem ej formenes og lade sig derfor betale, saaledes som de derom kan blive enige med Vedkommende.
- Q. Lærerne skal omgaaes kjærlig med Børnene og med fornuftige Grundsætninger bibringe dem deres Pligter og overtøye dem om deres Fejl, og skulde der findes et eller andet Barn saa vanartigt, at Lærernes Formaninger skulle være frugtesløse, da andrager Læreren samme for Inspektionen, som føjer de passende Anstalter og Midler til Barnets Forbedring.
- R. Børnene skulle ej modtages til Undervisning i Skolen, forinden de have opnaaet det 6te Aar, med mindre

Skolelærerne det forlanger og dermed vil have Umage, og ingen bør modtages over 14 Aar uden udi et enkelt besynderligt Tilfælde om et saadant ungt Menneske maatte være yderlig fattig og mangle Frænder og Venner og aldeles ingen Kundskab eller Opdragelse maatte have, thi da maa Inspektionen modtage samme for udi en kort Tid at give dette unge Menneske den passende Undervisning.

For øvrigt skal Inspektionen sørge for, at Børnene kan saasart som muligt faa den nødvendige Undervisning, paa det at de kan komme i Lære eller paa anden Maade selv fortjene Brødet og ej være andre Trængende til Hinder udi at nyde godt af Stiftelsen, og ingenlunde maa nogen nyde Fordel af Stiftelsen længere, end indtil at de ere blevne konfirmerede.

- S. Skulde de Plejefædre, som have modtaget Stiftelsens Fødebørn afholde disse fra at søge Skolen, skal samme af Læreren andrages for Inspektionen, som skal sørge for, at de derfor blive vedbørlig tilrettede, og skulde dette ej have nogen Virkning, da med Mulkt anset fra 1 Mk. til 6 Mk., som maatte falde Stiftelsen til Indtægt.
- T. Til Inspektørerne og især Præsterne er min venlige og kjærlige Anmodning, at de ikke aleneste saa ofte som muligt efter indbyrdes aftalt Omvexling ville besøge Skolerne, men endog, at de som en Pligt ville paalægge sig selv at efterforske, hvorledes Børnene, som ere under Opsigt, behandles af Forældrene eller Plejeforældrene, og derhos efterse, hvorledes der omgaaes med de Klæder, som Børnene nyde fra Stiftelsen, at intet deraf skal forkommes eller bruges af andre.
- U. Da det formodentlig vil blive vanskeligt at faa Lærere, som tillige kan tegne, saa maa en dertil duelig Person af Inspektionen antages paa billigste Vilkaar, enten for en vis staaende Løn eller for Betaling i Timevis, men hertil saavel som til Tegninger og Materialer maa ej anvendes mere aarlig end 50 Rdl., skriver Halvtresindstyve Rigsdaler. Og udi denne Videnskab gives Drengbørnene Information 2 Timer Onsdag og Lørdag

- Eftermiddag og en Time de andre Søgnedage efter at den anden foranførte Skole Tid er forbi Formiddag eller Eftermiddag ligesom belejligst kan være, og udi denne Tid antager Tegnemesteren daglig saa mange, som han kan overkomme og have Tilsyn med.
- V. De største Piger skulle skiftes til at rengjøre Lærernes og Stiftelsens Undervisnings- og Arbejdsværelser uden for Skoletimerne, paa det at disse kan blive vante til Orden og Renlighed i denne Henseende; forøvrigt maa ingen af Børnene gjøre nogen Opvartning eller Bygang for Lærerne i Skoletimerne.
- X. Ligesom Pigebørnene i Syskolen mere og mere blive øvede i Syning, skulle disse sy saavidt muligt Tid efter anden alt det Tøj eller Klæder af uldent og linnen, som de selv og de Drenge, der nyde fri Klæder, behøve for derved at spare Stiftelsen Sylønnen, følgelig maa Læremoderen og fuldkommen forstaa Skrædersyning med Maaltagning og Tilskjæring.
- Y. Den 10de December hvert Aar skal der i Skolen holdes offentlig Examen i Overværelse af Direktionen og Inspektionen samt andre Indbudne af Byens Indvaanere, hvorved Overlæreren holder en kort passende Tale over et eller andet moralsk Emne med Hensyn til de Unges Bestemmelse for Fremtiden.
- Z. De af Børnene, som maatte ved Examen i Særdeleshed udmærke sig, saavel Drenge som Piger, maa gives et Tegn paa Flittighed, som Direktionen uddeler, og skal bestaa udi en passende god Bog med Paaskrift »Flittigheds Belønning fra Lahns Stiftelse«.
- Æ. I Henseende til Stiftelsens Midler da skal saavel dens Inspektører som Direktører een for alle og alle for een staa til Ansvar, og altsaa tilfælles bære Omsorg for, at Stiftelsens Kapitaler blive med forsvarligt Pant udsatte og om muligt udi Jordegods.
- Ø. En af de 3 Borgere skiftes aarligen til at føre Stiftelsens Regnskab, der revideres af Inspektionen og derpaa af Stiftelsens Revisor samt derefter decideres eller approberes af Direktørerne og siden indføres udi en dertil

- indrettet Protokol; og naar Regnskabet saaledes er afgjort, indføres deraf en oplysende Extrakt i Fyens Stifts Aviser saa og en Fortegnelse over de Børn, der ere blevne fødte og klædte havt Skolegang eller Undervisning. Regnskabet skal sluttes til hvert Aars Udgang, og aflægges senest inden den derpaa følgende Januar Maanedes Udgang, og strax derpaa revideres og decideres.
- AA. Regnskabsføreren maa ej have nogen større Beholdning hos sig i Kasse end 100 Rdl., og for den med dette Regnskab havde Umage og Skrivematerialer tillægges ham aarligen 25 Rdl. skriver Fem og tyve Rigsdaler.
- BB. Til Stiftelsens Obligationer, Pengebehold, deciderede Regnskaber og andre ei daglig brugende Dokumenters Bevaring indrettes enten et med Jern vel forsynet Skab eller Kasse, hvortil skal være 4 forskjellige Laase med Nøgler, hvoraf Direktøerne have en, Magistraten en, Præsterne en og Borgerne en, hvilket Skab eller Kasse skal staa paa Raadstuen, hvor Samling af Direktion og Inspektion holdes. Og desforuden et Skab for Inspektionen, hvor de kunne opbevare de imellem Direktionssamlingerne indkomne Penge, samt Dokumenter og Protokoller, og dette Skab skal staa efter Bekvemmelighed enten paa Raadstuen eller udi Stiftelsens Gaard.
- CC. Inspektionen samles i Stiftelsens Hus den sidste Uge i hvert Kvartal, dels for at afgjøre og bestemme det forefaldene fornødne, og dels for at undersøge om Lærerne opfylde deres Pligter, og om Børnene erholde den bestemte Undervisning, der i Særdeleshed anbefales og overdrages Præsterne at bedømme og paase.
- Men i Henseende til Pigebørnene, da er min venlige Begjæring til Inspektionen, at den vil formaa enten nogle af deres egne Koner eller andre kyndige Fruentimmer til at paatage sig Opsynet med Læremoderen, at hun giver Pigebørnene den rette Undervisning udi alle Slags Syning, saa og at binde eller strikke samt at spinde m. m.
- DD. Direktions Samlingen med Inspektøerne ske saa ofte, som det maatte findes fornøden fra en af Siderne, dog

- i det mindste 2de Gange om Aaret, paa det at Direktionerne kan lade sig underrette om Stiftelsens Forfatning, Fremgang og Bestyrelse, og derhos beraadslaa om, hvad der maatte være til Stiftelsens Gavn og sammes Hensigts Opnaaelse.
- EE. 2de Protokoller skulle indrettes, den ene skal være en Deliberations- eller Afhandlingsprotokol hvorudi indføres Direktionens og Inspektionens Beslutninger og Afhandlinger ved de holdende Samlinger, som sker enten af Direktionen eller Inspektionen eller af denne alene; og udi den 2den Protokol skal indføres alle de Børn, som nyde Forplejning og Klæder tilligemed Undervisning saa og de, der alene nyde Undervisning, naar de ere antagne og igjen fra Stiftelsen afgaaet, og derhos udi en særlig Rubrik, hvad Fremgang de have gjort og hvad Karakter og Opførsel imedens de have været under Stiftelsens Bestyrelse, samt til hvad Bestemmelse de ere blevne afgivet; denne Protokol holdes af Overlæreren.
- FF. Regnskabsførerne maa ei udbetale noget uden Inspektionens skriftlige Anvisning, som skal følge Regnskabet mod Kvittering for Udbetalingen til Oplysning og Bevis ved Regnskabets Revision og Decision.
- GG. Inspektionen forfatter skriftlige Kontrakter med de Folk, som haver antaget Børnene til Kost og Logi, hvilke indføres udi en af Direktionen autoriseret Protokol, og der underskrives af den kontraherende.
- HH. Til Stiftelsens Lære- og Undervisningsværelser lader Inspektionen besørge det fornødne Brænde eller Tørv indkjøbt, der maa bruges til Sparsommelighed. Men da Odense By haver tilstrækkelig Tørveskær, saa formodes, at Øvrigheden ei vil findes uvillig til at give Stiftelsen Understøttelse af den fornødne Ildebrændsel, saa meget mere som det kommer Byens egne Fattige til Nytte og Fordel.
- II. Renterne af den legerede Kapital, som forfalder den 1ste Termin efter min Død, anvendes til de Bekostninger, som udfordres til Indretningen i Stiftelsens Gaard, saa og til Inventarium af alle Slags, Møbler og Redskaber,

- samt Bøgers og Protokollers Anskaffelse med videre som i nogen Maade er en Følge af Stiftelsens Indretning, og skulde noget blive tilovers indflyder samme i Boet.
- KK. Skulde ved min Død ei forefindes i mit Bo de udfordrende bekvemme Borde, Stole og Bænke til Undervisningsværelserne, saa og et stort Skab til Arkiv, samt Boghylder til de anskaffende Bøger til Skolen, da anskaffes samme af ny efter den foregaaende Post; og over det alt holdes en af Inspektørerne autoriseret Inventarprotokol, hvorudi antegnes, hvad enhver Lærer er overleveret og skal tilsvare.
- LL. Naar Stiftelsens Gaard med Inventarium er afleveret til Direktionen og Inspektionen bliver samme for Stiftelsens Regning derefter at vedligeholde, og de behøvende Inventarium af Møbler og Redskaber, samt Bøger og Landkort med videre at anskaffe.
- MM. Hvad der forbruges af Hør, Blaar, Uld, Garn og Traad m. m. i Undervisningsskolen for Pigebørnene anskaffes for Stiftelsens Regning og overleveres til Læremoderen, som derfor ved hvert $\frac{1}{2}$ Aars Udløb skal gjøre Inspektionen nøiagtig Rigtighed. Hør- og Blaargarnet skal gjøres i Lærred og forbruges til Børnene og Uldgarnet til Klæder og Strømper, saa vidt alt kan tilstrække, og skal Læremoderen besørge for Betaling Garnet rengjort, vævet og Lærredet bleget, og om Fremgangsmaaden hermed underrette Pigebørnene ligesom de tilvoxe.
- NN. Af Renterne af foranførte Kapital 50,000 Rdl. udredtes altsaa:
- 1) Alle Lønninger, som fandtes forhen anført,
 - 2) Vedligeholdelse af Stiftelsens Gaard,
 - 3) Inventar og Bøgers Anskaffelse og sammes Vedligeholdelse,
 - 4) Ildebrændsel til Stiftelsens Undervisningsværelser,
 - 5) De udfordrende Materialer til Pigebørnenes Undervisning
- og 6) Og hvad Renterne overskyde dette anførte, anvendes paa foranførte Maade til fattige og nødlidende Dreng- og Pigebørns Kost, Logi og Klæder, for saa vidt

samme kan tilstrække uden at Kapitalen nogen Tid maa angribes eller røres.

- OO. Ligesom det er min Villie, at denne Stiftelse for evig skal vedblive og souteneres, saa vil jeg ej heller have, at samme nogensinde maa forbindes med nogen anden Indretning, men dens Bestyrelse og Kapital skal være for sig selv fra enhver anden Stiftelse; men skulde nogen ved denne goddædige Indretning blive opmuntrede til Gavnildhed og til denne Stiftelse skjænke noget, da skal samme med Taknemmelighed modtages, dog at samme ej i nogen Maade maa gjøre Forandring i Indretningen og Fremgangsmaaden ved denne Stiftelse.
- PP. Denne Stiftelse skal være om muligt i Virksomhed Aarsdagen efter min Død og altsaa alt forinden den Tid være indrettet og anskaffet samt overleveret til Bestyrerne for Stiftelsen af de Mænd, som jeg indsætter til at iværksætte og udføre min sidste Villie. Og da disse Mænd herom ere bekjendte, saa er det mit Ønske, ligesom disse have givet mig Løfte om, at de saalænge de leve og saa ofte det er dem muligt, ville møde som Repræsentanter af mig i Direktions- og Inspektions-samlingerne, for tilligemed disse Bestyrere at delibrere om Stiftelsens Tarv og Bedste til sammes Hensigts Opnaaelse; ligesom disse Mænd og af mig ere anmodede om, at de ligeledes træde til med Direktionen og Inspektionen for med fælles Overlæg at bestyre Stiftelsens Gaards Opbyggelse i Fald samme i deres Levetid skulde indtræffe og Omstændighederne skulde udfordre samme.

Herefter følger nu i Testamentet under Post 2 og 3 Fundatserne for Legatet for gamle Mænd og Enker paa 20,000 Rdl. og for fattige Jomfruer paa 10,000 Rdl. Testamentet fortsættes med:

4.

Endvidere udredes af mit Bo efter min Død:

- 1) Min Begravelses Bekostninger; hvoraf for mit Gravsted gives til Frue Kirke 20 Rdl.

- 2) Til Handskemager Hans Michelsen Windelboe skjænkes og gives 50 Rdl., og skulde han forinden jeg ved Døden være afgaet, nyder hans Enke samme.
- 3) Den anden Pige, som er i min Tjeneste ved min Død, skal foruden hendes Løn og Kostpenge til lovlig Skiftetid udbetales 25 Rdl. en Gang for alle.
- 4) Uagtet Skifteretten hverken haver eller faar noget med

Borgmester, Etatsraad M. L. BENDZ
f. 31/8 1751. d. 23/4 1824.

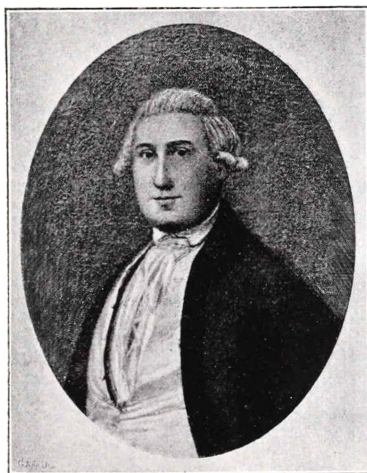
mit Bo at forrette, saa tillægger jeg dem dog deres Salarium, nemlig Magistraten 100 Rdl. og Raadstueskriveren $\frac{1}{3}$ derimod, som er 33 Rdl. 2 Sk., hvilke af mit Bo udbetales.

5.

Efter min Anmodning og med deres Samtykke indsættes og udnævnes herved Landsdommer Bendz og Christian

Iversen til Executores testamenti, hvis Pligter i Almindelighed altsaa blive:

- 1) Strax ved min Død at tage mit Bo under lovlig Behandling og derover at forfatte en lovlig Skifteforretning, saaledes som de kan og vil tilsvare, og naar samme er til Ende bragt, da efter Anordningerne at aflevere samme til Stiftsarkivet, men Skiftetbrevet, som udstedes, afleveres til Bestyrelsen for Stiftelsen for de fattige Børn til Bevaring og Oplysning i Tiden om noget skulde indløbe.

Bogtrykker og Avisudgiver CHRISTIAN IVERSEN,
f. 6/8 1748, d. 1/3 1827.

- 2) Paa det allernøjeste at udføre dette Testamentes Indhold, og saaledes, at alt, hvad jeg har anført bliver i det Hele efterkommet og udført efter min Villie, som bestemt er.
- 3) De skulle strax efter min Død ansøge Hans Majestæt om gratis Konfirmation paa foranførte af mig oprettede Stiftelser og derom gjorte Foundationer, og naar samme er erholdt og alt derefter afleveret til vedkommende Bestyrere, skal dette Dokument læses ved Odense Bything og Fyens Landsting tilligemed den Executores testamenti

- for Afleveringen modtagne Kvittering til fornøden Oplysning i Tiden. Og naar dette er sket, skal Original-fundationen overleveres Stiftamtmanden og Biskoppen til Bevaring i Arkivet, og en Gjenpart deraf afleveres til Raadstue Arkivet.
- 4) De skulle tillige ansøge Hans Majestæt om allernaadigst Eftergivelse af $\frac{1}{2}$ pCt. Skatten af Renterne af foranstaaende Stiftelsers Midler, som og Fritagelse for stemplet Papirs Brug til Skiftebrevets Udstedelse med videre, som kunde være de Fattige til Fordel.
 - 5) De besørge min Begravelse paa en anstændig dog tarvelig Maade, da de kjende min Tænkemaade.
 - 6) De paalægges snarest muligt og om gjørligt inden Aars Forløb efter min Død ikke aleneste at have foranførte Stiftelser og Legater afleverede og udbetalte, men endog Skifteforretningen tilendebragt, med mindre uomgængelige mødende Omstændigheder ved Kapitalers Opsigelse eller sammes Udeblivelse derudi skulle lægge Hindringer i Vejen. Som en Følge heraf skulle Executores testamenti strax efter at Hans Majestæts Konfirmation paa Stiftelsernes Foundationer er erholdt, gjøre Anmeldelse til Direktørerne og Inspektionen for Stiftelsen for Børn, paa det at de i Tide kunne sørge for en Overlærers og Lærmoders Antagelse ved Stiftelsen, og antage de Børn, som skulle antages i Stiftelsen med videre, som foreløbigen maatte udfordres og skal ordnes førend Stiftelsens Begyndelse, hvilket alt af Executores testamenti maatte overlægges med Direktionen og Inspektionen.
 - 7) Da Executores testamenti kjender min Tænkemaade og Villie, saa anmodes de om og gjøres berettigede til efter hvad forhen er anført saa ofte de dertil har Lejlighed især i Begyndelsen, at tiltræde Direktions som Inspektions Samlingerne, som maatte holdes ved den for Børn bestemte Stiftelse, paa det at alt ved fælles Overlæg kunde iværksættes og udføres efter mit Ønske i Tilfælde, at noget maatte mangle eller være hinderlig udi den hensigtsmæssige Udførelse, at samme da med Executores Samtykke kunde blive afhjulpen og forandret, hvilket de

- i saa Tilfælde gjøres berettigede til. Og skulde Stiftelsens Gaard imidlertid opbygges, da anmodes Executores testamenti, at de med Stiftelsens Bestyrere ville overlægge og paase, at den ny Gaard bliver vel og forsvarlig opbygget, og at der ikke i nogen Maade ødsles, ligesom og at gode ærlige og tro Haandværksfolk dertil antages.
- 8) For den af Executores testamenti havde Umage med mit Boes Behandling og mit Testamentes Udførelse og Iværksættelse i alle Dele tillægges dem hver 300 Rdl., der for begge udgjør 600 Rdl., som de af mit Boes Midler maa gjøre sig betalt.
- 9) Skulde Executores testamenti enten begge eller en af dem ved Døden afgaa førend jeg, da skulle andre igjen af mig blive antagne og herpaa under mit Navn findes antegnet, men skulde en af dem dø førend alt efter mig var fuldført efter dette mit Testamente, da maa den Længstlevende tage en god Mand til Medhjælper, der nyder et proportioneret Salarium af det den afdøde Executor er tillagt.

6.

Skulde der blive noget Overskud i mit Bo, hvorover ej af mig er blevet disponeret, efterat alt foranførte er udredet, og hvad der lovligt paa mit Bo maatte kunde hefte, er udbetalt, da skal samme henfalde til Stiftelsen for hjælpeløse Børn, saaledes at $\frac{1}{3}$ Del deraf skal tillægges den Kapital, som er bestemt til Stiftelsens Gaards Opbyggelse, og med $\frac{2}{3}$ Del forøges Stiftelsens Kapital til Fordel for Børn efter dens Bestemmelse.

Dette er min Villie, hvorledes at der efter min Død skal forholdes med mit Bo og efterladte Formue med mindre, at jeg derved i Tiden, om jeg endnu skulde leve i nogle Aar, fandt for godt derved at gjøre nogen Forandring og Tillæg, da skal samme findes herpaa tegnet eller vedhæftet under min Haand, hvilket da i alt skal opfyldes og efterkommes ligesaa fuldkommen, som det her foran kunde være anført.

Og paa det at denne min Disposition enten ved Ildbrand eller paa anden Maade ikke skal forkomme, har jeg

deraf ladet afskrive 2 ligelydende Afskrifter, som ere overleverede Executores testamenti under Forsegling, og som i mødende Tilfælde bliver ligesaa gjældende som Originalen. Dette til Bekræftelse under min Haand og Segl.

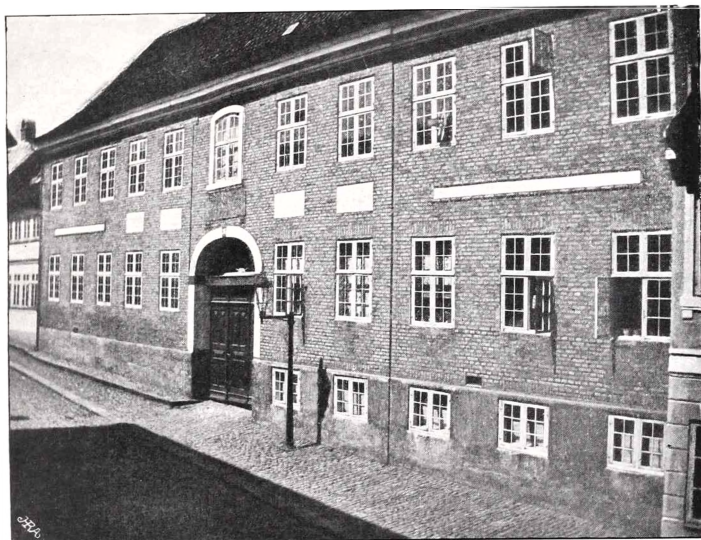
Odense, den 9de Marts 1799.

Johan Mathias Lahn.

Det Haab og Ønske, som Lahn havde udtalt i dette Testamente, at Boet hurtigt maatte blive sluttet, gik ikke i Opfyldelse, da det først lykkedes Executorerne at faa dette endt i Aaret 1811. Dette Aar den 14de Marts var Direktionen og Inspektionen forsamlede i Stiftelsen til et Møde, hvor Executorerne afleverede Skifteakten, hvorefter der var udlagt Stiftelsen en Kapital af 55,763 Rdl. 10 Skilling. Da de alt havde udbetalt Bestyrelsen 56,000 Rdl., fik de tilbagebetalt 236 Rdl. 86 Skilling; de havde været af den Formening, at en ansøgt Fritagelse for Arveafgift skulde blive bevilliget, men Ansøgningen blev afslaaet.

Hele Lahns Formue ved hans Død beløb sig til 103,757 Rdl. 93 Skilling; deraf afgaves til de 2 Legater for gamle Mænd og Enker og for fattige Jomfruer 30,000 Rdl. Resten 73,757 Rdl. 93 Skilling tilfaldt Stiftelsen. Men til Udgiften ved Boets Behandling og til den ny Bygnings Opførelse og Inventariets Anskaffelse medgik 17,994 Rdl. 93 Skilling, foruden Renten af Kapitalen i de 2 første Aar, før Stiftelsen traadte i Virksomhed. Blandt Boets Aktiver opførtes et Beløb paa 2,090 Rdl. 60 Skilling, som var Forskud givne til 11 Handskemagere heri Byen; disse bleve indkaldte for Forligelseskommissionen, men da det blev oplyst, at de alle vare uformuende, blev Gælden dem eftergivet.

I Skifteakten er Udgiften til den ny Bygning og til Inventariet opført med et Beløb af 13,432 Rdl. 47 Skilling.

LAHNS STIFTELSE FRA GADEN.

LAHNS STIFTELSE FRA GAARDEN.

Det viste sig nemlig straks, at den Formening, som Lahn havde haft og udtalt i Testamentet, at Gaarden i nogen Tid med nogle Forandringer kunde benyttes til Stiftelsens Brug, ikke lod sig gøre, og Executorerne og den samlede Bestyrelse bleve derfor hurtigt enige om at ombygge hele Ejendommen; men da det viste sig, at Gaardspladsen vilde blive for lille, da Bygningen skulde være dybere, blev der af Søren Appelbyes Enke indkøbt et Areal af 280 □ Al. for 245 Rdl. Men da nu Bygningsarbejdet skulde begynde, forlangte Vejevæsenet, at Bygningen skulde rykkes meget tilbage, da Nedergade den Gang var Hovedlandevej, og derfor bestemte Bestyrelsen endvidere at indkøbe en Naboejendom Nr. 681, tilhørende Borger Niels Jørgensen, for 1050 Rdl.; herved vandtes god Plads, og foruden Gaarden fik Stiftelsen ogsaa en lille Have. Der blev af Bestyrelsen ansøgt Vejevæsenet om Erstatning for den afgivne Grund; men uheldigvis for Stiftelsen blev paa den Tid Hovedlandevejsgaden henlagt til Frue Kirkestræde og Overgade og Andragendet afslaaet. Byggeriet blev færdigt i Løbet af Aaret 1804, og den 10de Decbr. s. A. blev Stiftelsen indviet med stor Højtidelighed. I Avertissementet herom staar: »Før og efter Talen opføres Musik og en halv Time før Højtidelighedens Begyndelse ringes med den store Klokke i St. Knuds Kirke.«

I Fyens Stiftstidende er Højtideligheden omtalt saaledes:

»I Dag var her en sand og sjelden Borgerfest, da den Lahnske Stiftelse for hjælpeløse Børn blev indviet, hvortil just var valgt denne som tillige den udødelige Velgjørsers Fødselsdag. For en talrig Forsamling holdt H. H. Hr. Biskoppen (Hansen) en til Stedet passende Tale, hvis sande, lyse og derhos kjernrige Foredrag, som især gik ud paa at vise den rette Methode i Ungdommens Dannelse, gjorde et ubeskriveligt Indtryk paa de Tilstede-

værendes Hjerter. Derefter blev af Stiftsprovsten, H. H. Hr. Dr. Bech, givet en interessant Udsigt over Lahns For-tjenester af Fædrenelandet og Efterslægten, med Beretning om denne Stiftelses Form og Indretning. Handlingen be-gyndte og endte med Musik og til Højtiden svarende Sange, hvoraf Rummet her alene tillader at anføre den første:

Spæde Træ i Havens Skygger,
Det en venlig Haand betrygger
Imod Vold og Uvejrs Sky,
Vidt sin grønne Krone spreder,
Og en Vandrers Øje glæder
Med sin Frugt og med sit Ly.

Saa den Unge, venlig fredet
Og ved Dydens Haand vejledet
Tryk i Livets første Vaar:
Gylden Frugt hans Høst skal bære:
Som sit Samfunds Lyst og Ære
Han i Livets Sommer staar.

Knust af Stormen Træet visner,
Under Lasten Hjertet isner —
Røvet Dydens Kraft og Mod
Mat det segner, døer, og Øjet
Seer af Kummer dybt nedbøjet
Afmagts Fald, hvor Haabet stod.

Derfor Priis hver Haand, som leder,
Tak hvert kjærligt Blik, som freder
Om den Unges første Fjed.
Borger-Dyd, vort Samfunds Ære,
Her din Tak, o Lahn skal være
For din milde Kjærlighed.

Paa et Alter stod Lahns Portræt*) med Overskrift:
»ob cives servatos«, omgivet med de Dreng og Piger,
som skulle klædes, fødes og oplæres af hans efterladte

*) Malet af Professor Lorentzen efter et Pastelmaleri. Det blev betalt med 59 Rdl.

Midler, og ved et passende Sted i Talen bekrandsede de denne deres anden Fader og Velgjørers Skygge under følgende Duet:

1. Ved den Godes Grav en Taare bæver,
Thi hvad Himlen vandt, er Jordens Savn.
2. Men velsignende hans Aand omsvæver
Lig en Stjernekrands hans elskte Navn.

Kort det Hele var en Nationalhøjtid for Odense, som længe vil mindes og ikke blive uden velsignende Frugter.«

Af det foran anførte Testamente vil det ses, at Lahn med den mest minutiøse Omhu havde ordnet alt angaaende Stiftelsens Indretning og Drift. Det maa derfor vække Forundring, at Executores testamenti i den af dem udarbejdede Fundats i ikke faa Punkter afveg fra Lahns Bestemmelser; Grunden er vistnok den, at den var altfor detailleret. Hvorvel nu denne Fundats i Hovedtrækkene følger Testators Bestemmelser, og der i den findes meget, som er en Gentagelse af Testamentets Ord, saa bør den dog anføres her, da den danner Grundlaget for Stiftelsens Virksomhed i disse 100 Aar. Den har den Fejl, som saamange andre Fundatser, at den kun tager Hensyn til de Forhold, som fandtes paa den Tid, da den blev given, ved at træffe Bestemmelser om mange Ting som Lønninger og Beklædning o. s. v., som i kommende Tider ikke vilde passe og ikke kunne efterkommes.

Fundatsen lyder som følger:

Fundats

for

afgangne Handskehandler Johan Mathias Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn.

1.

Udi den af afgangne Handskehandler Johan Mathias Lahn, som døde her i Odense den 1ste Oktober 1802, efterladte Disposition i Henseende til, hvorledes han vilde, at der skulde forholdes med, hvad han efterlod sig, er det bestemt, at der af den betydeligste Del af hans Formue skulde oprettes en Stiftelse for fattige og nødlidende Børn, især fader- og moderløse af saadanne Forældre, som virkelig høre til Odense By eller der have erhvervet sig Borgerret efter Anordningerne, og at Renterne af denne Stiftelses Kapital skal anvendes til disse Børns Underholdning og Lærdom, hvorved de for Staten kunne blive nyttige Borgere.

Til denne Stiftelse, som skal bære Navn af *Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn*, var af den Afdøde bestemt og givet den af ham iboende Gaard udi Nedergade under Brandforsikrings Nr. 681 til et Skolehus og Bolig for Lærerne ved Stiftelsen; men da Lahn ved Døden afgik, befandtes denne Gaard og dens Bygninger saa brøstfældige og indskrænkede, at samme ej kunde taale nogen Forandring, ej heller kunde derudi gøres saadan Indretning, som kunde have svaret til Hensigten af den Afdødes Villie. Efter Overlæg med Stiftets verdslige og gejstlige Øvrigheder blev det derfor imellem disse og os, som den Afdødes Executores, besluttet at nedbryde den gamle Gaard og igen paa Stedet at opføre en ny Bygning efter den Afdødes Villie paa 2 Etager og Grundmur til alle Sider. Men da Pladsen var altfor indskrænket til derpaa at opføre den til Stiftelsen udfordrende Bygning, som endog blev endnu mindre ved det, at der blev afgivet og udlagt et Stykke af samme til Gadens Udvidelse efter de af Regeringen i saa Henseende gjorte Bestemmelser og Anord-

ninger for at faa den behøvende Plads, blev ikke aleneste tilkøbt et lidet Stykke Jord, som grænsede til den Afdødes Gaards Have og tilhørte den i Nærheden beliggende Gaard Nr. 679, men endog det ved den Afdødes Gaard imod Vesten beliggende Hus under Nr. 680, der som gammelt og ubrugeligt blev nedbrækket. Ved disse tilkøbte Ejendomme erholdtes da ikke aleneste den udfordrende Byggeplads, men endog Gaardsrum og lidet Haverum, foruden det, at det hele blev en saavidt mulig regulær Figur. Paa denne samlede Plads, der alt staar udi Grundtakst for 36 Rdl., er bleven opført en Bygning til Stiftelsen paa to Etager foruden en beboelig Kælder under den halve Del imod Østen, alt af Grundmur til alle Sider, foruden smaa Sidebygninger i Gaarden til Ildbrændsel og andre Bekvemmeligheder, hvorover herved er heftet ikke aleneste et Maalebrev over den hele Grund, men endog en Profil-Tegning af Bygningerne til Oplysning i Tiden.

Udi denne Bygning befindes 9 Stkr. Jern-Kakkelovne af forskellig Størrelse, saa og en Kobber Vadskekedel, med det mere Inventarium, som udfordres til Stiftelsens Indretning, hvorover Fortegnelse forfattes og afleveres til Stiftelsens Inspektører. Denne saaledes opførte Bygning er indrettet til Undervisnings-Værelser for Børnene, saa og til Beboelse for begge Mands-Lærerne og Læremoderen, samt udi Kælderen for Portneren.

2.

Ved den Afdødes Disposition er henlagt til denne Stiftelse 50,000 Rdl., foruden Overskudet fra den Afdødes øvrige Stiftelser, Legater og andre paa hans Bo hæftende Udgifter, hvilket Overskud skal, saasnart det kan ske, paa denne Fundats blive paategnet.

3.

Denne Stiftelses Bestyrelse er overdraget Stiftamtmanden og Biskoppen som Direktører, og de 3 Sognepræster, Magistraten, samt 3de af Odense Bys delvise og vederhæftige Borgere eller Indvaanere, som foreslaas af Inspektionen og vælges af Direktionen og ere tillige Inspektører ved den Afdødes Legat for gamle Mænd og Enker.

4.

Børnenes Antagelse og Antal udi denne Stiftelse, der er indskrænket for Odense By alene, er overdraget til Inspektørerne, som er paalagt, efter Pligt og Samvittighed, saaledes at handle, at der ej nogen uden virkelig værdige, trængende og nødlidende antages til at nyde Godt af Stiftelsen, hvormed Direktørerne skal have den nøjagtigste Indseende og Opsyn, og til den Ende lade sig forelægge ved hvert Aars Udgang, af Inspektionen en udførlig Fortegnelse over Børnene med Forklaring om enhvers Trang og Forfatning.

5.

De Børn, som antages udi denne Stiftelse, nyde efter Omstændighederne, saavidt mulig, Underholdning og Klæder, eller et af Delene, men alle Børnene, som faa Adgang i Stiftelsen, skal have fri Undervisning; men skulde det indtræffe, at Forældre efter deres Børns Antagelse skulle blive saa formuende ved Indkomsters eller Nærings Tiltagelse eller tilfalden Arv, at Barnet ikke behøver Underholdning eller Klæder, da bør Stiftelsen derfor fritages, og samme gives til et andet trængende Barn. Paa samme Maade skal der og forholdes, om et Barn skulde tilfalde en saa stor Arv, at sammes Renter kan være tilstrækkelig til dets Underholdning og Klæder. For øvrigt maa det antages til Regel: at levende Forældre nyde ikkun et Barn ad Gangen i Stiftelsen, saalænge andre værdige og trængende ere, med mindre der skulde være særdeles talende Omstændigheder og Bevæggrunde; men derimod haver ethvert trængende og nødlidende Barn, som er fader- og moderløst, Adgang til Stiftelsen og dens Hjælp, for saavidt Stiftelsen kan imodtage dem.

6.

Dregebørnene skal gives en grundig og fattelig Undervisning udi deres Kristendom og andre Videnskaber; Pigebørnene skal ligeledes gives grundig Undervisning i Kristendommen, samt Regning og Skrivning, og desuden undervises udi alle Slags Syning, saa og at strikke eller binde, samt spinde Ulden og Linned m. v., som kunde udfordres til Duelighed for Tjeneste- og Husstanden efter Tidernes Om-

stændigheder og Inspektørernes Bestemmelse. Undervisningsgenstandene og Metoden skal iøvrigt rette sig efter den Undervisningsplan, som herefter bliver forfattet og af Stiftets Øvrighed approberet.

7.

Inspektionen skal bære Omsorg for at udsætte ikke alene de fader- og moderløse Børn, men endog de andre Børn, som nyde Kost eller Underholdning hos skikkelige Folk, der ej ere fattige eller selv trænge til Hjælp, naar den finder disse sidste Børns Forældres Tilstand saaledes, at de ikke kan eller bør betros Barnet hos sig, da Stifterens Øjemed er, at Kostpenge skal komme Børnene tilgode, og at disse skal gives en god moralsk Opdragelse, der ej kan opnaas hos fattige Forældre, der føre et umoralsk Liv og Levnet.

Ikke aleneste Plejeforældrene, men endog Forældre, som beholde Børnene hos sig, skal paalægges at have Tilsyn med Børnene i Henseende til Renlighed og hvad som maatte udfordres til en anstændig og skikkelig Opførsel i og udenfor Huset, hvorhos Børnene skal indskærpes og tilholdes at vise imod Fosterfædrene samme Lydighed og Agtelse, som de skyldte Forældre, og i Tilfælde af Fornærmelser fra en af Siderne, bliver samme at anmelde for Lærerne, som igen straks angiver det for Inspektionen, som afgør Sagen efter foregaaende Undersøgelse.

8.

Inspektionen bemyndiges til at handle og slutte Akkord paa billigste Maade om Børnenes Kost, Logis og Tilsyn med at holde dem rene og hele i Klæder; ligeledes skal Inspektionen besørge til Børnene de fornødne Klæder af Ulden og Linned, Hoved- og Fodtøj, som skal bestaa:

For Dreng-Børnene

af mørk indsprængt Klæde til Trøje og Bukser med støbte gule Knapper udi Trøjen, hvorpaa anbringes Bogstavet L, Uldstrømper og Sko, en sort, rund Hat, Blaargarns Skjorter og Hørgarns Halsklæder.

For Pige-Børnene:

af Hvergarn til Skørt og Trøje, ulden Klokke, blaåtærnede Forklæder, Hue paa Hovedet, med Linned, som Skik og Brug er eller bliver i Tiden, Kattuns eller Hørlærreds Halsklæder, Blaargarns Særke, blaa Uldstrømper og Pampusser til Fødderne samt et lidet gult Messingspænde eller Brystnaal til at hefte Tørklædet med, hvorudi anbringes Bogstavet L. Alt til begge Køn anskaffes med muligste Sparsommelighed, og ej mere end det, som efterhaanden er nødvendig.

Men da bemeldte Læder Fodtøj vil være kostbart at anskaffe og holde Børnene vedlige med, da det snart oplides og fordærves, især ved Vinter Tide, saa skal Børnene, især de store, gives Træsko til daglig, paa det samme ej skal blive dem ubevant at gaa med, naar de blive større og Nødvendighed maatte udfordre, at de deraf skulle betjene sig. Men paa det, at der ej skal indsnige sig nogen Misbrug med det Tøj, som Børnene gives, da skal Træskoene forsynes med et Mærke eller Stempel, hvoraf samme kunde kendes, Lintøjet paasys med Snørehuls-Sting Bogstaverne L. S., foruden Barnets Navn; ligesom og enhver Hat forsynes med samme Bogstaver og Drengens Navn, samt Sko og Pampusser med et Mærke, paa det at intet heraf skal kunne forbyttes.

9.

Som denne Stiftelse i Vor Frue Sogn er beliggende, saa skulle og alle de Børn, hvilke her undervises, af Sognepræsten til Vor Frue Kirke konfirmeres, naar de til den Tid forblive i Stiftelsen, uden Hensyn til, i hvilket Sogn de ellers maatte være til Huse eller Pleje. For ethvert saadant Barn, som af Stiftelsen konfirmeres, tilstaas af dens Kasse 2 Rdl. til Sognepræsten, 3 Mk. til Klokkeren og 3 Mk. til Organisten.

10.

Til Lærere ved denne Stiftelse antages 2de duelige og for god moralsk Opførsel bekendte Studenter eller Seminarister; førend Antagelsen skulle de underkaste sig Prøve udi Overværelse af Direktørerne og Inspektørerne, og naar dette er sket, gør Inspektørerne Forestilling til Direktørerne med

Betænkning om den eller de Søgendes Duelighed til Læreembedet, hvorefter Direktørerne meddele dem Bestalling. Lærerne vedblive Embedet, saalænge de føre et ordentligt og skikkeligt Levnet, og som Lærere opfylde alle de dem paa-lagde Pligter efter meddelende Instruks af Inspektørerne med Direktørernes Approbation, som de nøje skal holde sig efterrettelig; men naar Forandring skulde ønskes paa en af Siderne, da opsiger Inspektionen med Direktørernes Samtykke Læreren med $\frac{1}{2}$ Aar forud, enten til December eller Juni Maanedes Udgang, og samme Opsigelsestid skal antages af Inspektionen fra Læreren. Og naar et Læreembede ledig vorder, da skal Inspektionen straks behørig bekendtgøre samme i Stiftets Aviser, paa det de, som maatte attraa samme, kan melde sig inden 6 Uger derefter og blive antagen, i Tilfælde at ingen duelig underhaanden var at faa.

11.

Disse Lærere skal have fri Bolig i Stiftelsens Bygning saaledes som samme enhver især maatte anvises, og nyder hver Lærer i aarlig Løn og til Ildebrændsel 250 Rdl., hvilket kvartaliter eller maanedlig udbetales, ligesom Lærerne forlange det.

12.

Til Pigebørnenes Undervisning i Haandarbejde, antager og beskikker Inspektionen et duelig og for god Opførsel bekendt Fruentimmer, som foruden anvisende frie Værelser i Stiftelsens Gaard skal have udi aarlig Løn og til Ildebrand 125 Rd. Skulde hendes Fortjenester være saa udmærkede, at hun til et Tillæg synes værdig, da maa dette dog ikke stige til mere end 25 Rdl., saa at hendes Løn ikke maa forøges mere, end at den udgør 150 Rdl., hvilken Forøgelse sker med Direktørernes Approbation. Denne Læremoder skal med Sagtmodighed og udi Kærlighed omgaas Børnene og i Henseende til Undervisningen og Fremgangsmaaden rette sig efter de Forholdsregler, som hende af Inspektionen bliver foreskrevet; hun forbliver i Stiftelsen, saalænge hun opfylder sine Pligter og ingen billig Grund haves til at afskedige hende; men skulde Misfornøjelse paa nogen af Siderne

finde Sted, skal Opsigelse ske med $\frac{1}{2}$ Aar til de foranførte Skiftetider.

13.

Undervisningstiden for Lærerne og Læremoderen bestemmes ved Undervisningsplanen; og skulle Lærerne uden at forsømme deres Pligter i det dem an betroede Embede, og uden at betages den Tid og Lejlighed, som de bør anvende til Forberedelse til Undervisningen, og til at erhverve sig flere Kundskaber ved Læsning af gode Skrifter, hvortil de, ved de til Stiftelsen anskaffede Bøger, gives Vejledning, faa saa megen Tid tilovers, at de ville og kunne modtage Børn til privat Undervisning i Frihedstimerne, da skal det være dem uforment; dog, skulde de misbruge denne Frihed, skal Direktionen og Inspektionen være bemyndigede til at indskrænke samme; ikke heller maa denne private Undervisning foretages i Institutets Skoleværelser, men i Lærernes egne Værelser. Skulde en af Lærerne formedelst Sygdom ej kunne forrette sit Embede, da skal den anden Lærer i den Tid paa tage hans Partes og inddele Tiden saaledes, at Børnene ikke skal tabe af deres Undervisning.

14.

Børnene modtages i Stiftelsen fra det 6te Aar til det 14de, med mindre et højst sjældent Eksempel heri skulde gøre Undtagelse, hvilket overhovedet ses at være den herskende Aand i alle Tilfælde i den Afdødes Testamente.

Forøvrigt skal Inspektørerne sørge for, at Børnene kan, saasnart som mulig, faa den fornødne Undervisning, paa det at de kan komme i Lære eller paa anden Maade selv fortjene Brødet og ej være andre Trængende til Hinder udi at nyde godt af Stiftelsen, og ingenlunde maa nogen have Adgang i Stiftelsen længere, indtil de have været til Konfirmation, eller indtil de omtrent ere 15 Aar gamle.

15.

Skulde Forældre eller Plejeforældre afholde Børnene fra at søge Skolen, da skal Læreren andrage samme for Inspektørerne, som skal lade Vedkommende kalde for sig og betyde

dem deres Forseelse, men skulde samme være uden Virkning, bemyndiges Inspektørerne til at udsætte Barnet fra Skolens Beneficia, og lade dem komme bedre skønnende Forældre tilgode; dog at denne Udsættelse sker med Direktørernes Vidende.

16.

Inspektørerne bemyndiges til at antage en duelig Mand til at undervise Børnene i Tegning, hvortil Stiftelsen har henlagt 50 Rdl.; ligeledes i Overensstemmelse med Stifterens Aand at antage en Syngemester for billig Betaling.

17.

De største Piger skulle, efter Omgang ugentlig, tilligemed Portnerens Kone skiftes til at rengøre Stiftelsens Undervisnings- og Arbejds-Værelser udenfor Skoletimerne, paa det at disse og kan blive vante til Orden og Renlighed. Forøvrigt maa ingen af Børnene gøre nogen Opvartning eller Bygang for Lærerne og Læremoderen i Skoletimerne.

18.

Alle Pigebørnene i Arbejdsskolen skal, uagtet de ej selv faa Klæder fra Stiftelsen, sy saavidt muligt Tid efter anden, alt det Tøj af uldent og Linned, som de Pigebørn forbruge, der faa Klæder, saavelsom og hvad Linned Drengbørnene behøver, ligesom og binde alle Strømper til begge Køn, for derved at fritage Stiftelsen for Udgifter; og hvad Hør, Blaar og Uld, som af Børnene spindes, skal alt gøres i Arbejde til Lintøj og Klæder for Børnene selv, paa det at Pigebørnene derved kan se og lære Omgangen, hvortil Læremoderen skal bruge og anbringe dem efter deres Størrelse, ligesom det og kunde være nyttigt for et eller andet Pigebarn, som ej havde fuldkommen Helbred til at tjene, om dette lærte at væve, der efter Omstændighederne overlades til Inspektørernes Bestemmelse, om dette Slags Arbejde kan finde Sted og udføres i Stiftelsens Bygning.

19.

Ligesom Stiftelsen blev aabnet og indviet paa Stifterens Fødselsdag den 10de Decbr. 1804, saa skal og hvert Aar paa

denne Dag holdes offentlig Eksamen i Overværelse af Direktørerne og Inspektørerne, samt andre Indbudne af Byens Indvaanere; hvorhos det er Stifterens Ønske, at en hensigtsmæssig Tale maa holdes.

20.

I Henseende til Stiftelsens Kapitaler og Renter, da skal saavel Direktørerne som Inspektørerne een for alle og alle for een staa til Ansvar, og altsaa tilfælles bære Omsorg for, at Stiftelsens Kapitaler blive imod forsvarligt Pant udsatte, og om muligt udi Jordegods.

21.

De 2de Mandslærere skal føre Stiftelsens Regnskaber for den samme Løn, som dem er tillagt, nemlig een Lærer Hovedregnskaber og den anden Lærer skal holde de daglige Journaler over de løbende Udgifter, i Særdeleshed være Læremoderen behjælpelig med at holde et rigtigt og ordentligt Regnskab over, hvad raa Materialier som hende overleveres til Forarbejdning, hvorledes samme bevirkes, og hvortil samme anvendes; alt efter den enhver især af Inspektørerne meddelende Instruks.

22.

Hovedregnskabet sluttes til hvert Aars Udgang, og afleveres af Regnskabsførerne inden Januari Maanedes Udgang til Inspektørerne, som med deres Paategning inden fire Uger derefter tilstille Direktørerne samme. Udi dette Regnskab skal tillige anføres, hvor Stiftelsens Kapital er udsat og imod hvad Sikkerhed.

23.

Af Inspektørerne vil det paaligge de 2de første, Stiftsprovsten og Borgmesteren, at modtage Renterne af Stiftelsens Kapitaler og besørge Udbetaling af alle Udgifter, naar samme af den hele Inspektion ere approberede; men da disse 2de af Inspektørerne, ligesom ved de andre 2de den afdøde salig Lahns Stiftelser, faa mere Arbejde og Besværlighed end de andre Inspektører, er det billigt, at dem tillægges en passende Kendelse, der bestemmes til 25 Rdl. aarlig for hver af dem;

derimod ere de pligtige til at holde en af Direktørerne autoriseret Kassebog over Indtægter og Udgifter, hvilken de tilligemed Beholdningen ere pligtige til at forevise Direktørerne og Inspektionens øvrige Medlemmer, naar disse maatte forlange det.

24.

Til Stiftelsens Obligationer, Pengebehold, deciderede Regnskaber og andre Dokumenters Bevaring, er indrettet et med Jern vel forsynet Skab med flere Laase og Nøgler til Direktørerne og Inspektørerne, hvorudi Indretning tillige er sket for den Afdødes tvende andre Stiftelser for fattige Mænd og Enker samt Jomfruer. Dette Skab, der hidindtil har staaet paa Raadstuen, forflyttes udi foranførte Stiftelsens Bygning til mere Bekvemmelighed og Afbetjening ved holdende Samlinger af Direktørerne og Inspektørerne, da Sikkerheden er ligesaa fuldkommen udi denne grundmurede Bygning, som paa Raadstuen. Et andet Skab er tillige anskaffet for Regnskabs-Inspektørerne med behørig Laase og Nøgler, til derudi at bevare, ikke aleneste de modtagende Renter, men endog til derudi at nedlægge de til Regnskabet hørende og modtagne Kvitteringer og Regninger, samt andre Stiftelsen vedkommende Dokumenter. Disse 2de Skabe skal staa paa det Værelse, som er indrettet til Forsamlingerne af Direktionen og Inspektionen.

25.

Engang hver Maaned skal holdes en Samling af Inspektørerne paa en af disse bestemmende vis Dag i Maaneden, som opgives og tilmeldes Direktørerne, ifald de derved skulle ville møde; men sidst udi hvert Kvartal holdes et Møde af Direktørerne og Inspektørerne for at overlægge det fornødne i Henseende til Stiftelsens Gavn og sammes Hensigts Opnaelse.

26.

Direktørerne og Inspektørerne, især Gejstligheden, anmodes efter Stifterens Ønske at besøge Stiftelsen saa ofte, det er muligt, for at undersøge, om Lærerne opfylde deres Pligter og om Børnene erholde den bestemte Undervisning,

samt for at undersøge, hvorledes Stiftelsens Børn behandles af Forældre eller Plejefædre og efterse, hvorledes der omgaaes med de Klæder, som Børnene nyde fra Stiftelsen. Og skulde Uorden i saa Henseende finde Sted, da at kalde Vedkommende for sig for at give dem de passende Advarsler til Rettelse og Forbedring. Ligeledes er det Stifterens Anmodning til Inspektørerne, at de ville formaa enten nogle af deres egne Koner eller andre kyndige Fruentimmere til at paatage sig jevnlig Opsynet med Læremoderen, om hun giver dem den rette Undervisning udi alle Slags Syning, saa og at binde eller strikke, samt at spinde med videre.

27.

Til Afbetjening ved Stiftelsens Bestyrelse anskaffes følgende Hovedprotokoller:

- A) En Deliberations- eller Forhandlings-Protokol, hvorudi indføres, hvad Direktørerne og Inspektørerne eller disse alene afhandle og beslutte ved deres Samlinger. I denne Protokol indføres allerførst denne Fundats, naar den af Hs. Majestæt er konfirmeret, som Grundvolden, hvorpaa alle Beslutninger og Afhandlinger skal bygges.
- B) En Protokol med Rubriker, hvorudi alle Børnene skal indføres ved Navn og Alder, deres Forældre, naar de indkom og udgik af Stiftelsen, samt deres Fremgang og Opførsel, og endelig til hvilken Næringsvej eller i hvilken Tjeneste de efter deres Konfirmation ere ansatte.
- C) En Protokol, hvorudi Stiftelsens Hovedregnskaber indføres, naar de ere reviderede og approberede.
- D) En Protokol, hvorudi Stiftelsens Inventarium indføres, og hvem der til samme er ansvarlig.
- E) En Protokol, hvorudi ikke aleneste Stiftelsens Bogsamling, men endog de til Børnenes Undervisning Tid efter anden anskaffede Bøger indføres.
- F) En Protokol, hvorudi indføres Undervisningsplanen, alle Instrukser og de Forholdsregler, som Inspektørerne meddeler Børnenes Forældre eller Fosterfædre, tilligemed de Forandringer eller Tillæg, som derudi Tid efter anden maatte gøres fornøden. Med flere Protokoller eller Jour-

naler som maatte udfordres til Stiftelsens Bestyrelse og et ordentligt Bogholderi, hvortil Drengene og kunne anbringes og undervises af Lærerne.

28.

Læremoderen skal være ansvarlig til det hende overleverede Hør, Blaar, Uldgarn eller Traad m. v., som anskaffes til Arbejds-Anstalten for Pigerne, derover holde ordentligt Register og til Inspektørerne aflægge derfor vedbørlig Rigtighed, saavelsom og fornøden Oplysning paa, hvad Maade samme til Børnene er anvendt. Og paaligger det Læremoderen at besørge de raa Materialier virkede, indtil samme kan blive vævede og gjort i Arbejde, hvorved Pigebørnene skal gaa hende tilhaande for at blive bekendt med Fremgangsmaaden.

29.

For at give Lærerne Lejlighed til at erhverve sig Kundskaber udi den Tid, de faa tilovers fra Undervisningen i Skolen, er anskaffet en liden Samling af gode og passende Bøger, som aarligen skal formeres, dog at dette ej overgaar 12 Rdl. aarlig.

30.

Stiftelsens Bygninger bør forsikres i den almindelige Brændkasse, ligesom og Stiftelsens Inventarium og Bogsamling i Møbel-Assurance-Societetet, alt paa Stiftelsens Bekostning.

31.

I Sygdomstilfælde vil det paaligge Inspektionen at sørge for Børnenes Helbredelse paa Stiftelsens Bekostning, overensstemmende med Anordningerne for andre fattige Syge.

32.

Af Inspektørerne antages til Portner udi Stiftelsen en fattig Borger, der enten straks eller i Tiden kan indsættes til at nyde en Portion af afgangne Lahns Stiftelse for fattige Borgere, og derhos skal han nyde frie Værelser i Kælderen og 6 Rdl. aarlig til Ildebrændsel, og forøvrigt skal han rette sig efter den Instruks, som ham bliver meddelt af Inspektørerne.

33.

Naar saaledes alle de af denne Stiftelses Indretning og sammes Fremgang flydende Udgifter og paaløbende Skatter ere udredede, bliver Overskuddet af de aarlige Renter af Stiftelsens Kapital at anvende paa foranførte Maade til fattige og nødlidende Dreng- og Pigebørns Underholdning og Klæder, saavidt samme kan tilstrække, uden at Kapitalen nogentid maa angribes eller røres.

34.

I Overensstemmelse med Stifterens Villie maa denne Stiftelse ej forbindes med nogen anden Indretning, under hvad Vilkaar eller paa hvad Maade det end kunde ske, men samme bestandig at forblive særskilt fra enhver anden Stiftelse og have sin egen Bestyrelse; men skulde nogen ved denne goddædige Indretning blive opmuntret til Gavmildhed og til denne Stiftelses Fremvækst skænke noget, da skal samme med Taknemmelighed modtages, dog at samme ej i nogen Maade gør Forandring udi denne Stiftelses Hovedindretning; men det maa staa Giveren frit for at bestemme, om Gaven skal anvendes til Børnenes Kost eller Klæder, til Lærernes Løns Forbedring, Bøgers Anskaffelse eller Indførelse af Haandarbejde for Drengbørnene.

35.

Stiftelsen fører sit eget Segl, i hvis Omrids staar: *Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn 1804*, og i Ovalen i Midten: *Egeria*.

36.

Som Eksecutores testamenti efter afgangne Lahn ere vi paa Grund af, at vi kende hans Villie og Tænkemaade, paa lagde af ham som hans Repræsentanter at møde, saa ofte det er muligt udi Direktions- og Inspektions-Forsamlingerne ved denne Stiftelse for efter fælles Overlæg med Bestyrerne at afhandle alt, hvad der kunde sigte til Stiftelsens Tarv og sammes hensigtsmæssige Indretning og Udførelse efter den Afdødes Ønske, hvortil vi ved den Afdødes Disposition er givet Fuldmagt og gjort berettiget.

Paa Grund heraf er denne Fundats da og efter Overlæg med Stiftelsens Bestyrere, saaledes som anført, forfattet og indrettet, i allerunderdanigste Forventning derpaa at erholde Hs. Kongl. Majestæts allernaadigste Konfirmation, hvorefter begge Dele tinglæses ved Odense Byting; og naar dette er sket, afleveres en ligelydende Genpart til Raadstue og Stifts-Arkiverne, og Original-Fundatsen med Konfirmationen tages i Bevaring udi det foranførte store Skab i Stiftelsens Bygning. Dette til Bekræftelse under vore Hænder og Signeter.

Odense den 1ste Januari 1805.

Bendz.
(L. S.)

C. Iversen.
(L. S.)

Vi *Christian den Syvende*, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn, Dytmarsken og Oldenburg; gøre vitterligt: At eftersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begært Vor allernaadigste Konfirmation paa en af Os elskelig Landsdommer Bendz, samt Christian Iversen, som Executores testamenti efter afgangne Handskehandler Johan Mathias Lahn af Vor Købstad Odense, i Vort Land Fyen, under 1. Januari d. A., forfattede og herved in Originali hæftet Fundats for en af bemeldte Lahn oprettet Stiftelse for hjælpeløse Børn, af hvilken Fundats i Vort Danske Cancellie er indleveret en ligelydende Genpart; da ville Vi denne Fundats udi alle dens Ord, Klausuler og Punkter, saaledes som den her findes, allernaadigst have konfirmeret og stadfæstet, ligesom Vi og samme hermed konfirmere og stadfæste. Paa-bydende Alle og Enhver imod det, som foreskrevet staar, Hinder at gøre.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad København den 15de Marti 1805.

Under vort Kongelige Segl.

(L. S.)
(R.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

Cold. Knudsen. Monrad. Berner.

Sahl, Canc.

Kilden til det efterfølgende er Stiftelsens Deliberationsprotokol. Desværre er denne til mange Tider ført meget ufuldstændigt, saa at det er forbundet med Vanskelighed at faa de ønskede Oplysninger. Det er den samme Protokol, som er brugt fra Begyndelsen, og da den indeholder 760 Sider, hvoraf kun 506 ere benyttede, vil det ses, at der i disse 100 Aar ikke er indført meget; det meste er Navnene paa de Børn, som ere optagne i Stiftelsen.

Biskop Peter Hansen,
1803—1810.

Kancelliraad Søren Hempel,
1804—1807.
1817—1844.

Købmand A. Eilskow,
1804—1809.

Den første Bestyrelse bestod af Stiftamtmand Gersdorff og Biskop Hansen som Direktion og Stiftsprovst Bech, Borgmester Lindved, Raadmand Bergmann, Sognepræst til Frue Kirke Wirth, Sognepræst til St. Hans Kirke Provst Praëm, Bogtrykker og Avisudgiver S. Hempel, Købmand A. Andersen og Købmand A. Eilskow som Inspektion. Det første Bestyrelsesmøde blev ifølge Protokollen afholdt den 27de August 1805, og deri deltog Biskoppen og de 2 Executores. De første Lærere vare for Drengene Lærer Simonsen og for Pigerne Lærer Nyegaard; Lærerinde i Haandgerning var Madame Langhoff. Hvormange Børn, der straks optoges, kan ikke ses; det har efter al Sandsynlighed været omtrent 50. Alle Børnene havde fri Undervisning, nogle fik Kostpenge, og nogle Klæder; saaledes uddeltes første Gang til hver af 14 Drengene en Hat, en

graa Klædes Trøje, et Par graa Pantelons, en Skjorte, et Par Uldstrømper, et Par Sko og et Par Træsko, og til hver af 9 Piger en Sirtses Hue, et Sæt Hovedtøj, et hvidt Tørklæde, et rødt Kattuns do., et blaåtærnet Forklæde, en Særk, et Hvergarnsskørt og Trøje, et Par Strømper, et Par Sko, et Par Træsko og en Messing Brystnaal.

Af Inspektionens Medlemmer fratraadte Stiftsprovst Bech i dette Stiftelsens første Virksomhedsaar (1805), og Stiftsprovst Tostrup tiltraadte.

Der blev i dette Aar vedtaget, at intet Barn maatte forlade Stiftelsen, før det var udlært og konfirmeret, og at der kunde forlanges en Kaution for Barnets Tilstedeblivelse, og skulde det alligevel forlade Stiftelsen, skulde der betales 8 Skilling for hver Uge, som det havde været der. Det ses ikke, at der nogen Sinde har været gjort Brug af denne Bestemmelse.

Aaret efter blev det bestemt, at det samlede Børneantal skulde være 70, da Lærerne erklærede at kunne modtage saa mange.

Kostpengene, som udbetaltes i de første Aar, beløb sig til ca. 700 Rdl. om Aaret, et ikke ringe Beløb, naar der ses hen til, at Indtægterne ikke vare meget over 2000 Rdl., og allerede i Aaret 1808 begyndte Vanskelighederne ved at bestride Udgifterne. — I Mødet den 13de September 1808 meddeltes det, at der ikke var betalt Kostpenge for 3 Maaneder, og at det var nødvendigt at optage et Laan paa 500 Rdl., som skulde tilbagebetales til Decbr. Termin, naar der kom Penge ind. Næste Aar var det lige saa galt; der manglede Penge til Lærernes Løn, Kostpenge og til Indkøb af Materiale til Haandgæringen; der maatte igen optages Laan paa 600 Rdl. mod Vekselobligation, og Begæring fra Lærerne om at faa et Ur anbragt i et af Klasseværelserne blev afslaaet paa Grund af Stiftelsens daarlige økonomiske Forfatning.

I Aaret 1808 er vistnok Bogtrykker S. Hempel udtraadt af Inspektionen, da hans Navn sidste Gang fandtes i Forhandlingsprotokollen for Mødet den 13de September 1808. Han indtraadte igen i 1817 og var Medlem, indtil han døde i 1844.

Et Laan, som medførte meget Arbejde og Bryderi for Inspektionen og Tab, blev givet af Lahns Legat for fattige Jomfruer og af Stiftelsens Midler i Aaret 1809. Det var til Inspektionens Medlem, Provst Praëm, paa 7000 Rdl. mod Pant i Tømmerbye og Lild Kirker i Thisted Amt. Kirkerne vare takserede til 12,093 Rdl. Inspektionen nærede Betæneligheder ved at give dette Laan, men ved et kongeligt Reskript blev det *befalet* at yde det. I et senere Møde i 1810 erklærede Inspektionens Medlem, Pastor Wirth, og lod tilføre Protokollen, »at da han ingen Videnskab havde haft om dette Pengelaan til Provst Praëm og endnu mindre givet Samtykke hertil, saa refererede han til sin under 10de April f. A. og 5te Oktober d. A. afgivne Betænkning om denne Sag, og derfor reserverede for sig og sine Arvinger for Ansaret af Følgerne, som dette Laan muligen kunde drage efter sig.« Provst Praëm betalte aarlige Afdrag, og 1819 var Gælden nedbragt til 3,575 Rdl.; Kirkerne bleve dette Aar solgte af Provstens Dødsbo til en Proprietær Rottbøll, og alt gik nu vel indtil 1826, da Kirkerne bleve satte til Auktion paa Grund af Renternes Udeblivelse. Da intet antageligt Bud fremkom, maatte Stiftelserne lade sig Kirkerne udlægge, men solgte dem kort efter underhaanden for 3000 Rdl. Først i 1831 endtes denne Sag, som foruden det direkte Tab havde medført store Udgifter, som især gik ud over Legatet for fattige Jomfruer, der havde 2,475 Rdl. indestaaende, hvorimod Stiftelsen kun havde 1100 Rdl. Det kan her bemærkes, at Stiftelsen kom heldig igennem Pengeforandringerne, saa at den Kapital, som af Lahns Bo blev henlagt til den, ca.

110,000 Kr., nu er 120,900 Kr. Det er de senere Aars Konvertering af Kreditforenings-Obligationer og Avance ved disses Udtrækning, som har forøget Kapitalen. Lahns Legat for gamle Mænd og Enker og Legatet for fattige Jomfruer have ikke været saa heldige. Første, som var paa 40,000 Kr., er nu kun 12,203 Kr., det andet, som var paa 20,000 Kr., er nu 8,845 Kr.

Indtil Aaret 1810 var Regnskabet bleven ført af Borgermester Lindved, nu overtog Stiftsprovsten det, og denne er indtil nu vedbleven hermed. I samme Aar blev Lærer Simonsen opsagt til at fratræde ved Aarets Udgang, og der maa være antaget en Lærer Winther, hvorvel der ikke findes anført noget herom i Forhandlingsprotokollen. Af Inspektionen er ligeledes Købmand A. Eilskow udtraadt, og Købmændene Schwartz og Weis indtraadte.

Ligesom Stiftelsen havde økonomiske Vanskeligheder at kæmpe med, saaledes synes ejheller hele Virksomheden at have været tilfredsstillende. Herom vidner et fra Direktionen, bestaaende af Stiftamtmand Moltke*) og Biskop Plum**) i Slutningen af Aaret 1811 fremkommet Forslag, som vistnok især skyldes den sidste, som har gjort sig meget fortjent af sin

Kammerherre,
Greve Moltke-Hvitfeldt,
1810—1814.

Biskop Fr. Plum,
1811—1834.

*) Efter Stiftamtmand Gersdorffs Afskedigelse i Aaret 1808 blev Kammerherre, Baron Frederik Adeler, Stiftamtmand, men udnævntes alt 1809 til Overpræsident i København. Han efterfulgtes af Kammerherre Gebhard Moltke-Hvitfeldt.

**) Ved Biskop P. Hansens Død 1810 blev Biskop Frederik Plum hans Efterfølger.

Omsorg for et bedre indrettet Skolevæsen. Forslaget er saalydende:

»I den Lahnske Skole hersker en Del Forsømmelse fra Børnenes Side. Denne vil ikke kunne forebygges ved den Fremgangsmaade, Inspektørerne hidtil have brugt, at modtage Lærernes Rapport i de maanedlige Samlinger, og da lade Vedkommende kalde for sig. Skoleforsømmelser og deslige Uordener maa afværges paa Stedet ved ugentlige, ja — om muligt — ved dagligt Opsyn. Ved at hengaa upaataalt fra den ene Uge til den anden blive saadanne Mangler forældede. De Skyldige have glemmt deres Forseelse, inden Tiden kommer, da den skal undersøges, og Straffen bliver uden Virksomhed. Det indstilles derfor, at Stiftelsens samtlige Foresatte foruden det Opsyn, som har Sted i Maaned- og Kvartalssamlingerne, hver tager sin Uge for paase Skolens indvortes og udvortes Orden. Ugerne inddeles saaledes, at en gejstlig Inspektør afveksler med en civil, thi vi kunne alle virke til god Skoleordens Indførelse, om man end ikke alle ere lige kyndige i Undervisningsfaget; og den Lahnske Skole er af den Vigtighed, at den vel fortjener, at vi ofre den noget af vor Tid. Den, som er syg eller har andet Forfald i en Uge, maa søge sin Tur forandret ved Aftale med sin Eftermand. Uge-Inspektøren indtegner i en egen dertil indrettet Protokol, hver Gang han møder paa Skolen, hvorledes han har forefundet alt, og hvad han har foretaget til Uordeners, især Skoleforsømmelsers, Afværgelse, i hvilken Henseende alle Udveje maa prøves, førend man skrider til efter Fundatsen at udelukke et Barn af Stiftelsen og saaledes overlade det til sin Skæbne. Næste Uges Inspektør tager stedse Hensyn til sin Formands Antegnelser, saavidt det behøves til at rette Manglerne; og i den maanedlige

Samling saa vel som i Kvartals-Samlingerne gennemgaa Stiftelsens Foresatte det indførte for derefter at vedtage, hvad der kan tjene til Ordens Vedligeholdelse i og udenfor Skolen. Udenfor Skolen sige vi, thi Stifterens i Fundatsens § 7 og paa andre Steder udtrykte Villie, at det nøje skal paases, at Børnene ikke fordærves af umoralske Forældre og Plejeforældre, vil ved dette nøjagtige Opsyn allerbedst kunne opfyldes, da meget kan opdages paa Skolen, som giver den samvittighedsfulde Inspektør Anledning til fortsat Undersøgelse udenfor den. Men da denne Protokol ogsaa kan komme til at indeholde et og andet, som angaar Mangler hos Lærerne, og den overalt kun indrettes til Brug for Stiftelsens Foresatte, saa er det nødvendigt, at den forvares under Laas i Skolen, og at hver af de Vedkommende faar sin Nøgle.

Stifterens Anmodning til Inspektørene i Fundatsens § 26, at de ville formaa deres Hustruer eller andre kyndige Fruentimmer til at paatage sig jevnlige Opsyn med Læreren, om hun giver Børnene den rette Undervisning i al Slags Syning, Strikning, Spinden m. m., vides ikke hidtil at være efterkommet. Da dette Opsyn ogsaa er vigtigt for Stiftelsen, saa foreslaas det til Udførelse for Eftertiden.

Da Fundatsens § 4 paalægger Direktørerne at lade sig ved hvert Aars Udgang af Inspektionen forelægge en udførlig Fortegnelse over Stiftelsens Børn med Forklaring om ethvert Barns Trang og Forfatning, saa bliver en saadan Fortegnelse ved indeværende, ligesom og de følgende Aars Slutning, at tilstille Direktionen.

Inspektørene have i Samlingen den 26de September 1810 vedtaget, at førend Børnene tegnes til Konfirmation, skulle de prøves paa Skolen, om de i alle Henseender ere modne til at gaa ud af Stiftelsen. Denne Vedtægt

anses gældende for nærværende og de følgende Aar, og det paases ved Prøven ikke blot, at Børnene have de udfordrende Kundskaber, men ogsaa, at de have Lærernes og Lærerindens Vidnesbyrd for sig, at de have opnaaet den fornødne Forstandsmodenhed, hvoraf følger, at deres Anmeldelse til Konfirmation sker fra Skolen, efter at Prøven er aflagt og i Overensstemmelse med den; ligesom det og efter Fundatsens § 14 bliver at iagttage, at de ej alene ikke konfirmeres, men ikke engang antages til Konfirmationsundervisning, førend det 14de Aar er fyldt.

Deliberationsprotokollen udviser, at det i Samlingen den 3die September 1805 er fastsat, at det maanedlige Inspektionsmøde paa Stiftelsen skulde holdes den første Tirsdag i hver Maaned om Eftermiddag Kl. 3, og Kvartals-samlingen den første Tirsdag efter hvert Kvartals Udløb til samme Klokkeslet; men da det ses af Protokollen, at Samlingerne nu holdes paa ubestemte Dage, saa foreslaas, at om Inspektionen ogsaa skulle finde Mellemsamlinger fornødne, den engang valgte Tirsdag dog herefter bruges til de faste Samlinger, paa det at Direktionen i Overensstemmelse med Fundatsens § 25 kan møde i Inspektionens Samlinger uden foregaaende Anmeldelse, om den skulde finde det nødvendigt.

G. Moltke.

Plum.

Efter at dette Forslag havde været behandlet i flere Møder, blev der i et af Direktionen og Inspektionen afholdt Møde den 15de April 1812 vedtaget at hæve Drengeskolen og kun for Fremtiden at optage Piger i et Antal af 70. De i Stiftelsen værende Drengeskole skulde, hvad Undervisningen angaar, henvises til de ny af Fattigvæsenet oprettede Skoler,

dog saaledes, at de Dreng, som havde nydt Kostpenge og Klæder, vedblev at erholde disse, indtil de udskreves af Skolen. Af Lærerpersonalet skulde der kun være en Lærerinde for Haandgerningen, Madame Langhoff, og en Lærer, Frants Hansen*). Da det antoges, at der i Stiftelsen vilde blive forarbejdet langt mere, end der var fornødent til Børnenes Beklædning, saa vedtoges det, at det overflødige skulde sælges til Fordel for Stiftelsen. Kostpengene vare paa dette Tidspunkt sunkne ned til ca. 27 Rdl. om Maaneden, men at det desuagtet har været Inspektionen vanskeligt at bestride Udgifterne ses bedst af, at det blev bestemt ikke at afholde den sædvanlige Fest den 10de December 1812 »formedelst Stiftelsens Uformuenhed«. Festen blev dog afholdt, men det ses ikke, hvad der bevirkede denne forandrede Bestemmelse. Allerede i Januar 1813, altsaa kort efter Terminen, hvor Stiftelsens Renter vare indgaaede, anmeldte Stiftsprovsten, at det var nødvendigt at optage et Laan paa 1000 Rdl. for at bestride de løbende Udgifter, og den 8de Oktober s. A., at der udfordredes 3 à 4000 Rdl.**). Ved en i dette Aar afholdt Auktion blev der solgt af forarbejdede Beklædningsgenstande for et Beløb af 197 Rdl. 4 Mk. 6 Sk., men deri er mulig indbefattet en tidligere anskaffet Væv og

Lærer Frants Hansen,
1812—1853.

*) Lærer F. Hansen blev født den 18de December 1790 af fattige Forældre, som boede ved Brahetrolleborg. Da han havde gode Vidnesbyrd i Skolen, blev han af Herskabet hjulpen til Optagelse paa det derværende Seminarium og fik efter sin Demission herfra Ansættelse ved Stiftelsen i 1812. Han virkede her til sin Død den 29de September 1853, altsaa i 41 Aar. Han var Medbestyrer og Lærer ved Odense Realskole.

***) Dansk Kurant.

et Badekar, hvilke sidste Genstande ikke fandtes anvendelige for Stiftelsen.

Hvorvel der i Forhandlingsprotokollen ikke findes noget bestemt herom, maa det antages, at Stiftelsen har overladt Byen nogle Lokaler til Aften- og Middelskole i disse Aar. Der findes nemlig en Antegnelse fra Revisionen om det Brændsel, som er medgaaet til disse Lokalers Opvarmning, hvortil svares, at da flere af de Drengene, som tidligere havde været underviste paa Stiftelsen, gaa i disse Skoler, formentlig Inspektionen ikke, at der burde fordres nogen Erstatning herfor, men at der, naar disse Drengene udgaa, da skal blive taget Hensyn til Revisors Anmærkninger. I 1814 blev det bestemt, at Byen skulde betale $\frac{1}{3}$ af det Beløb, som Stiftelsen udgav til Brændsel, og i 1817 vedtoges, »at det som Stiftelsen kan komme til Gode hos Almueskolekassen for Værelse af Stiftelsen lejede til Lærer Raben, samt Ildebrændsel, brugt til Skolestuen, var billigt at eftergive, eftersom Almueskolekassen bidrager til at lønne Stiftelsens Lærere, og at derfor denne Gæld saaledes kan bortfalde.« Det ses heraf, at Byen har bidraget til Lønning af Lærerne, og i Aaret 1820 modtog Inspektionen en Skrivelse fra Skolekommissionen med Begæring om at erholde tilbagebetalt 1001 Rdl. 2 Mk. 7 Sk. Sedler og Tegn, som Skolevæsenet havde tilskudt til Stiftelsen fra Aarene 1815 til 1819. Inspektionen svarede herpaa, »at Stiftelsen ikke kunde bevillige denne formentlig tilgodehavende Sums Udbetaling, dels fordi det var det almindelige Skolevæsens Pligt efter Kongl. Anordning at komme Stiftelsen til Hjælp, da den behøvede det; dels fordi Stiftelsen har Krav paa Skolevæsenet for adskillige Poster, hvori Stiftelsen har kommet Skolevæsenet til Hjælp i Fortiden uden derfor at erholde Godtgørelse.« Det bemærkes iøvrigt, at Stiftelsen renon-

cerer paa det hidtil hafte Bidrag fra Skolevæsenet fra sidste Nytaar at regne.

I 1814 tog Stiftamtmand Moltke Afsked og efterfulgtes af Stiftamtmand Cederfeld de Simonsen. Ligeledes udtraadte i dette Aar Købmand Weiss af Inspektionen, og valgtes i hans Sted Farver Simon Hempel, som forblev i den lige til sin Død i Aaret 1857. Aaret forud – 1813 – var Raadmand Bergmann afgaaet ved Døden den 20de April, og som det anføres i Stiftstidende ved en meget pludselig Død, da han frisk og sund havde forladt sit Hjem, men straks efter sin Indtrædelse paa Bytinget faldt om og var død.

I flere Aar findes ikke videre anført af Interesse, men det kan ses, at Stiftelsens pekuniære Tilstand har begyndt at bedre sig, saa at i 1819 en af de omtrent hvert Aar indgaaede Anmodninger fra Lærer og Lærerinde om Forhøjelse af deres Løn, er dette bleven imødekommet »dels med Hensyn paa, at de begge ere meget duelige, virksomme og gavnlige for Stiftelsen, og dels paa Stiftelsens Formue-Tilstand, som nu, da 6 Aar efter Freden er naaet og atter fuld Rente oppebæres, godt kan taale denne forøgede Udgift.« Stiftsprovst Tetens, som i dette Aar var bleven udnævnt til Biskop i Ribe, foreslog ogsaa i det sidste Møde, han var til Stede i, at anvende 900 Rdl. af Kassebeholdningen til Forøgelse af Stiftelsens Kapital for at erstatte denne, hvad den havde lidt ved Pengeforordningen af 5te Januar 1813, hvorved Kapitalen blev bragt op til sit oprindelige Beløb. Efter Biskop Tetens Afgang blev Stiftsprovst J. Paludan Müller Inspektionens Formand.

Farver Simon Hempel,
1814 – 1857.

Paa Grund af de bedre økonomiske Forhold skred Inspektionen i Aaret 1821 til en betydelig Udvidelse af Stiftelsens Virksomhed »saasom man ved en Beregning over dens nuværende Fonds og Kassebeholdning ansaa den nu at have Kraft til at skride frem til en fuldkommen Opfyldelse af Stifterens velgørende Øjemed og at virke i Fremtiden til mere udbredt Gavn, end det en Tid lang under Pengevæsenets mislige Forfatning har været muligt.« Udvidelsen bestod i, at der igen oprettedes en Drengeklasse, hvori optoges 40 Drengene, og at der blev antaget en Lærer til. Der

Biskop J. Paludan Müller,
1819 - 1890.

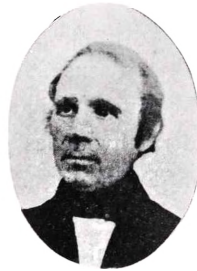
antoges, at der kunde anvendes omtrent 1000 Rdl. om Aaret til Kostpenge og Beklædning, og Pigerne bleve, hvad Beklædningen angaar, inddelte i 3 Klasser efter deres Trang. 1ste Klasse, de mest trængende, skulde have Beklædningsgenstande, som ansloges til en Værdi af 12 Rdl. 5 Mk., 2den Klasse til 9 Rdl. 4 Mk. 8 Sk. og 3die Klasse til 7 Rdl. 8 Sk. Af de 70 Piger bleve 33 fundne

trængende til Klæder. For Drengene ses ikke, at der er truffen en lignende Bestemmelse. Den 21de Junl 1821 vare de optagne Børn og deres Forældre tilsagte til Møde paa Stiftelsen »for at give Forældrene Erindring om at paaskønne Velgeringen og tilholde deres Børn til Sædelighed og at gøre Stiftelsen Ære.« Flere af Forældrene frasagde sig det tiltænkte Gode paa Grund af, at deres Stilling ikke tillod dem at undvære deres Sønner hele Dagen til Skolegang.

Den sidste Auktion over Beklædningsgenstande, tilvirkede paa Stiftelsen, blev afholdt i dette Aar og indbragte 209 Rdl. 2 Sk.; ved det forøgede Børneantal var der Arbejde nok for Haandgerningsskolen til Stiftelsens eget Brug.

Den ny Lærer, som blev antaget, var Seminarist Hans Lauritsen, som overtog Pigernes Undervisning. Børneantallet paa Stiftelsen var nu 70 Piger og 40 Dreng, og dette Antal er vedbleven lige indtil de sidste Aar.

I Aaret 1824 modtog Stiftelsen det første af den lange Række af Legater, som i Tidens Løb ere skænkede den. I Mødet den 12te Februar mødte Amtmand v. Benzen og overleverede paa Kammerherre v. Dribergs Vegne de Obligationer, som han havde tillagt det af ham stiftede Dribergske Legat til Fordel for Lahns Stiftelse. Kammerherre, Generalkrigskommissær *Carl August Wilhelm v. Driberg*, Storkors af Dannebrog, havde i sine yngre Aar staaet ved det fyenske Dragonregiment paa den Tid, da Lahns Handel var i sin fulde Flor; derefter blev han Krigskommissær for det fyenske Distrikt og til sidst Generalkrigskommissær for hele Danmark, en Mand, der i levende Live var vel bekendt som de trængendes Ven*). Ved sit Testamente stiftede han ovenmeldte Legat, som ved hans Død den 28de December 1825 viste sig at beløbe sig til 21,430 Rdl. Ifølge Fundatsen skal det bestaa som et særskilt Legat, forenet med Lahns Stiftelse, og Renterne anvendes enten til flere Børns Antagelse eller til de antagnes desto bedre Forsyning med Kost og Klæder. Driberg ejede Gaarden Nr. 19 i Nedergade. Han havde forbeholdt sig

Lærer Hans Lauritzen,
1821—1856.

Kammerherre
C. A. V. v. Driberg,
f. 1749, d. 28/12 1825.

*) Hans Levned findes i Thaarups Fædrenelandske Nekrolog S. 355—358.

Nydelsen af Renterne til sin Død, og efter denne skulde disse udbetales til hans Søster, som døde i Aaret 1829, fra hvilken Tid Stiftelsen først har oppebaaret dem. Legatets nuværende Kapital var ved Udgangen af Aaret 1903 43,898 Kr. 27 Øre.

I Fyens Stiftstidende for 14de December 1824 findes et Referat af Højtideligheden paa Stiftelsen den 10de, og det ses deraf, hvorledes Virksomheden var. Der var 110 Børn, nemlig 40 Drengene og 70 Piger, som alle nød fri Undervisning. Af disse ere 13 fader- og moderløse og 39 fader- eller moderløse; 9 af disse, som vare aldeles hjælpeløse, ere for Stiftelsens Regning udsatte i Kost og forsynes af Stiftelsen med de nødvendige Klæder. Største Delen af de øvrige Børn ere mer eller mindre efter deres Trang understøttede med Kostpenge eller Klæder. I Kostpenge er saaledes uddelt til 40 Børn fra 24 Sk. til 4 Mk. ugentlig, ialt 683 Rdl. 2 Mk. Af Klæder er uddelt til 30 Drengbørn 30 Trøjer, 32 Par Benklæder, 24 Stk. Linned, 9 Veste, 18 Par Sko, 17 Par Strømper og 30 Par Træsko; og til 51 Pigebørn 50 Hvergarns Kjoler, 44 Stk. Linned, 32 Forklæder, 27 trykte Hals-tørklæder, 4 Underklædninger, 16 Par Sko, 23 Par Strømper og 8 Par Træsko. Desuden havde 6 konfirmerede Drengene og 9 Piger faaet hver en fuldstændig Klædning. Til nævnte Kjoler er forbrugt 135 Alen Hvergarn, til de 83 Stk. Linned 279 Alen Lærred, til de 32 Forklæder 53 Alen Forklædetøj og til de 27 Halstørklæder 18 Alen Hørlærred, hvilket alt er forarbejdet og syet i Arbejdsskolen af Pigebørnene. Ligeledes ere de 60 Par Strømper af dem virkede.«

En fader- og moderløs Pige blev Stiftelsens anden Velgører. *Anna Dorthæ Lorentzen* var født i Odense i Aaret 1751 af fattige Forældre, som boede i Vindegaden. Efter disses tidlige Død paatog en Sælgekone sig det enligt stillede

Barns Forplejning. Med hende drog hun omkring, naar hun enten rejste til Markederne i Købstæderne eller gik om paa Landet for at sælge Brød; senere tjente hun hos en fattig Jomfru, der levede tarvelig af velgørende Legater. Til sidst forsøgte hun selv at oprette en liden Handel; hun handlede med Lertøj, Træsko, Kaffe og Sukker og deslige paa Fiske-torvet Nr. 392*), og holdt ogsaa nogen Beværtning for dem, som søgte dette Torv. Paa denne Maade fandt hun efter nøjsomme Fordringer et tilstrækkeligt Udkomme og sammen-sparede sig lidet for Alderdommen. Den Jomfru, hun havde tjent, var nu i hendes Hus og skal have nydt Understøttelse af hende til sin Død; mod alle fattige var hun godgørende efter Evne. Et Barn af en Familie, som hun paa flere Maader antog sig, blev indskrevet i Lahns Stiftelse, og dette har muligt, ligesom hendes egen Barndom, bidraget til at henlede hendes Tanke paa denne Stiftelse; thi da hun i sin høje Alderdom 1827 tog Bestemmelse over sine sammensparede Ejendele, testamenterede hun næsten sin hele Kapital til Lahns Stiftelse; 1100 Rdl. skulde udgøre et Legat for tvende fattige Pigebørn. Hun døde 1836 i en Alder af 85 Aar og blev begravet paa Assistentkirkegaarden, hvor ogsaa den første Velgører, Kammerherre Driberg, hviler. Begges Portræter bevares paa Stiftelsen.

Jomfru
Anc Dorteia Lorentzen,
f. 1751, d. 1836.

Endnu inden Jomfru Lorentzens Gave tilflød Stiftelsen, betænkte en tredje Velgører den. Til en anden Verdensdel havde Auditor *O. I. E. Porth* medbragt Interessen for Lahns Stiftelse i Hjemmet, og den siges at være blevet fornyet ved

*) Nu Nr. 6.

Oversendelse af en af de Taler, som blev holdt ved den aarlige Fest. I sit Testamente af 12te September 1829 skænkede han Stiftelsen 2000 Rdl., hvoraf Renten anvendes til 2 Drenges og 2 Pigers Forsørgelse. Saaledes betænkte Stiftelsen i den korte Tid af 5 Aar med omtrent 25000 Rdl.

I Anledning af, at Renterne af det Dribergske Legat fra 1829 tilfaldt Stiftelsen, indgav Inspektionens Medlem Kancelliraad S. Hempel i Begyndelsen af Aaret 1830 et Forslag til dette Legats bedste Anvendelse. Det ses af dette Forslag, at der har været Tale om yderligere at udvide Drengeskolen,

Justitsraad O. I. E. Porth,
f. 7. d. 16/4 1833.

men Forslagsstilleren fraraader dette, »da der maa tages tilbørligt Hensyn til Stiftelsens økonomiske Kræfter, der i sidste Aar endog have givet Underbalance af nogle Hundrede Rigsdaler, som det er vigtigt at forebygge i Fremtiden.« Der henvises til Legatstifterens saa tydeligt udtalte Ønske, at Legatet skal bruges til Børnenes Kost og Underholdning, og at det maa beklages, at Konjunkturerne i

flere Aar for største Del have gjort sammes Ophør til en bydende Nødvendighed. Forslaget gik ud paa at anvende den forøgede Indtægt til Forbedring af Lærerlønnen, til Tegne- og Sangundervisning og til Forøgelse af Stiftelsens Bogsamling. Der nævnes ogsaa Indførelse af Haandgerning for Drengene som ønskeligt, men Hovedvægten skulde lægges paa en Forøgelse af den Sum, som brugtes til Kostpenge og til disses bedre Anvendelse end tidligere. Der henvises til Fundatsens § 7 om, at det skal paases, at Kostpengene komme Børnene selv til Gode, og til, hvor vanskeligt, ja næsten umuligt det er, at dette overholdes, da Pengene udbetales til Forældre og Plejeforældre. Der foreslaas derfor at

oprette paa Stiftelsen i Portnerboligen »en til de nyere økonomiske Indretninger svarende Bospisningsanstalt.« Børnene eller i ethvert Tilfælde de mest trængende, skulde saa i Stedet for Kostpenge have deres Middagsmad paa Stiftelsen. Forslaget blev tiltraadt af Inspektionen og under 3die Juli 1830 approberet af Direktionen; mærkeligt nok findes ikke Spor af, at det er traadt i Kraft. Først 73 Aar efter blev det til Virkelighed.

I Aaret 1832 findes i Forhandlingsprotokollen:

»Den 30te August 1832 bærede Hans Kongelige Højhed Prins Christian Frederik, Guvernør i Fyen, Stiftelsen med sin høje Nærværelse, idet han naadigst inspicerede samme.«

Christian Frederik.

(Egenhændig Underskrift.)

Prinsen var i 1836 igen i Stiftelsen og bevidnede i en Skrivelse sin naadigste Tilfredshed med dens hensigtsmæssige og gode Bestyrelse, og henlede Opmærksomheden paa, om det ikke vilde være rigtigere at give Bospisning in natura end Kostpenge. Inspektionen forment nej, fordi Lokale mangler, og fordi »de Børn, der ere udsatte, koste kun 7 Skilling daglig, hvorfor de erholde alle 3 Maaltider, Renlighed, Klæders Reparation o. s. v., at hvis Stiftelsen paatog sig Bospisningen, kunde dog intet afdrages i den nævnte Betaling, hvorved altsaa Stiftelsens Udgift vilde forøges betydeligt.«

Madame Langhoff, som fra Stiftelsens Begyndelsen havde være Lærerinde, ønskede i 1834 at fratræde, og der blev tillagt hende en Pension af 200 Rdl. Det blev foreløbig ordnet saaledes, at Lærer H. Lauritzens Hustru blev antaget til Medlærerinde imod at oppebære af Md. Langhoff 100 Rdl. om Aaret. Dette Forhold maa antages at have bestaaet lige til Madame Langhoffs Død i 1838, saa at der aldrig er udbetalt hende Pension. Der maa paa dette Tidspunkt have

været økonomiske Vanskeligheder, thi d. 11te Oktober 1838 findes anført »med Hensyn paa nødvendige Besparelser vedtog man i indeværende Aar at lade Børnefesten bortfalde.

Lærerinde
Anna Margrethe Jørgensen,
1811—1869.

Klæder vedtog man, efter den økonomiske Inspektors (Farver Simon Hempel) Forslag, at anskaffe for i Aar for omtrent ikkun 75 Rdl. I det næste Mode den 30te Oktober s. A. staar: »Da Madame Langhoff ved Døden var afgaaet, besluttede Inspektionen i hendes Sted at antage hidtilværende Medhjælperinde Madame Lauritzen til fast Lærerinde og at indstille hende til Direktionen til at erholde 150 Rdl. aarlig Løn foruden fri Bolig. Da Stiftelsen saaledes besparer 150 Rdl. aarlig, vedtog man at lade Børnefesten vedblive som hidtil.«

Biskop N. Faber,
1830—1848.

I 1836 fratraadte Stiftelsens Portner, Peter Nielsen, som havde fungeret i 31 Aar. Lærerne Hansen og Lauritzen ansøgte Inspektionen om at faa overladt nogle Værelser paa Stiftelsen imod at de paatog dem at besørge samtlige Portnerforretninger uden Udgift for Stiftelsen. Dette vedtoges forelobig. Fra Aaret 1869 har der været ansat en fast Portner ved Stiftelsen. Madame Lauritzen afgik ved Døden i 1841 og i hendes Sted antoges som Lærerinde hendes Søster, Jomfru Anna Margrethe Jørgensen.

Biskop P. C. S. Gad,
1848—1851.

I Stiftelsens Bestyrelse var der i Aarenes Lob indtraadt følgende Foran-

dringer. I Aaret 1834 døde Biskop Fr. Plum efter at have beklædt Fyens Bispestol i 23 Aar. Hans Eftermand blev Biskop N. Faber, som havde været Paludan Møllers Efterfølger som Stiftsprovst fra 1830. Efter Biskop Fabers Død i 1848 blev Biskop Peter Ch. Stenersen Gad hans Efterfølger indtil 1851, da Biskop Chr. Thorning Engelstoft blev Fyens Biskop. Stiftamtmand Cederfeld de Simonsen afløstes af Stiftamtmand Castenschjold i 1836 til 1842, da Bardenfleth tiltraadte. Da Bardenfleth i 1848 blev Justitsminister, efterfulgtes han af Unsgaard. Borgermester Lindeved døde i 1816, efterfulgtes af L. M. Bendz (den samme, som havde været Executor) til 1824, da C. Reimuth overtog Embedet. Han døde i 1847, og C. Estrup blev hans Eftermand. Da Stiftsprovst N. Faber i 1834 blev Biskop, efterfulgtes han i Stiftsprovstiet af S. R. Ortved til 1841, da denne blev udnævnt til Domprovst i Roskilde. Hans Eftermand blev Stiftsprovst Switzer. Pastor Wirth til Frue Kirke døde i 1821 og efterfulgtes af Pastor A. H. Steenbuch til 1845. Provst Praëm til St. Hans Kirke døde i Aaret 1818; hans Efterfølger var Pastor A. H. Steenbuch til 1821, derpaa Pastor E. From til 1830, Pastor L. D. Westengaard til 1853 og Th. Steenbuch til 1891. Af de borgerlige Medlemmer af Inspektionen har A. Eilskow vistnok kun fungeret til

Stiftamtmand Unsgaard,
1848—1889.

Biskop C. T. Engelstoft,
1851—1889.

Borgmester C. Reimuth
1824—1847.

1809, Købmand A. Andersen til sin Død 1823, da han efterfulgtes af Brændevinsbrænder Niels Jensen, Ejer af Ejler Rønnows Gaard i Nørregade, indtil 1847. Købmændene

Borgmester C. Estrup,
1847—1860.

Weiss og Schwartz udmeldte sig af Inspektionen, den første i 1814, den sidste i 1817. Købmand K. Frydendahl ses at have været Medlem fra 1809 til 1810.

Fra Aaret 1824 var der af de største Drengene bleven afgivet 4 til at være Bihjælpere ved Byens Skolevæsen ved den indbyrdes Undervisning. Dette vedvarede indtil 1842, da denne Undervisning op-
hørte.

Stiftsprovst Switzer,
1841—1870.

I Aaret 1844 døde Kancelliraad, Avisudgiver Søren Hempel, der som foran anført havde været Medlem af Inspektionen, da Stiftelsen begyndte sin Virksomhed. Han efterfulgtes af sin Svigersøn, Kancelliraad, Boghandler Helm-Petersen. Ligeledes valgtes i 1847 Brændevinsbrænder Poul Jørgensen til Medlem efter Niels Jensen.

Pastor A. H. Steenbuch,
1818—1845.

I Aaret 1850 fik Stiftelsens mangeaarige Lærer ved Drengeskolen, F. Hansen, Tilladelse til paa Grund af Alderdom og Svaghed at tage sin Søn, Chr. F. Hansen til Hjælpelærer. Da F. Hansen døde i 1853, blev Chr. F. Hansen valgt. Ligeledes døde i 1856 Lærer ved Pige-skolen, H. Lauritzen, efter at have været ansat ved Stiftelsen i 36 Aar. I hans Sted ansattes I. C. Hansen.

Stiftelsens 50-aarige Jubilæum holdtes i 1854, og ses det af Regnskabet for dette Aar, at der har været anvendt 150 Rdl. 92 Sk. af Stiftelsens Kasse til Dagens Højtideligholdelse. Mærkværdig nok er dette Jubilæum ikke omtalt med et Ord i Forhandlingsprotokollen, men af det i Dagens Anledning udgivne Mindeskrift »Jubelfesten i Lahns Stiftelse« og i Referatet af Festen i Fyens Stiftstidende for 11te December 1854 ses det, at den begyndte paa Stiftelsen, og at Kommunalbestyrelsen efter Indbydelse har været til Stede. Stiftamtmand Unsgaard aabnede Festen med en Tale, hvori han takkede Bestyrelsen for dens ufortrødne Virken. Navnlig ydede han den til Farver og Dannebrogsmænd Simon Hempel, der nu i 40 Aar havde været Medlem af Inspektionen, og overrakte ham som Bevis paa Kongens Paaskønnelse Ridderkorset, og til Lærer H. Lauritzen, der i nogle og tredive Aar havde været ansat ved Stiftelsen, Dannebrogskorset. Stiftsprovst Switzer takkede Lærerne og Lærerinden Jfr. A. M. Jørgensen og overrakte denne sidste i Inspektionens Navn en smuk Sølvsukkerskaal som et Højagtelses- og Erkendtlighedstegn. I Procession begav Forsamlingen sig til Frue Kirke, hvor Provst Colding indledede, og Biskop Engelstoft holdt Talen, hvori han henlede Opmærksomheden paa, hvad Nytte Stiftelsen i de mange

Pastor Th. Steenbuch,
1854—1891.

Kancelliraad,
Boghandler Helm-Petersen
1844—1870.

Kancelliraad, Brændevins-
brender Poul Jørgensen,
1847—1882.

Aar havde gjort, og nedbad til Slutning Velsignelse over dens Virksomhed. Om Aftenen var der Fest for Børnene paa Raadhuset, hvortil samtlige ældre fra Stiftelsen udgaaede Elever gratis havde Adgang. Af denne Indbydelse havde

Lærer Chr. F. Hansen,
1830—1892.

over 600 ældre og yngre Elever foruden flere andre, der stode i Forhold til Stiftelsen, gjort Brug. Blandt de ældre Elever var der Folk, »der nu vare gamle og graa, men som dog vare komne langvejs fra for at dele Glæden.« Af Stiftelsens ældste Elever var til Stede Vinhandler Niels Jensen, som paa denne Dag gav Tilsagn om at oprette et Legat paa 1000 Rdl. Legatet blev indbetalt med 200 Rdl.

om Aaret, og er Fundatsen dateret 31te Marts 1859; den begynder med disse Ord: »I taknemmelig Erindring om den Velgerning, jeg i min Barndom har nydt som Elev i Drengeskolen i Lahns Stiftelse.« Efter Fundatsen skal den halve

Vinhandler Niels Jensen,
f. 11/3 1793, d. 29/ 121860.

Rente anvendes som Præmie til 1 eller 2 af de fattigste og skikkeligste Dreng i Skolen, den anden halve Del kan anvendes til Stiftelsens Tarv. Et Billede af Legatstifteren er senere skænket Stiftelsen. Det ses forøvrigt af Referatet, at Festen er forløben med stor Glæde »under Paavirkning af den forhøjede Munterhed begyndte man nu at røre Foden, og Skolens første Elev, en Olding

paa henvend 70 Aar, opførte en af Dansene. Kl. 1 sluttedes Gildet med Følelsen af, at det, største Parten af de tilstedeværende skyldte Anstaltens Stifter, kun var forhøjet ved denne smukke Fest.«

Da Stiftsprovst Switzer i Aaret 1858 var bleven udnævnt til Sognepræst for Frue Kirke, blev Stiftsprovst Damgaard hans Efterfølger og Formand i Inspektionen. I 37 Aar har Stiftsprovsten virket som saadan, og det skal vidnes her, at blandt de mange og store Arbejder og Hverv, som han har paataget sig, og som Medborgeres Tillid har paalagt ham, er der maaske ikke noget, som han i den Grad har omfattet med Interesse og Kærlighed, som det at være Stiftelsens Formand og paa alle Maader at virke til, hvad der kunde tjene til dens Gavn og Fremgang. Han har haft den store Glæde at se Stiftelsens Kapitalformue meget betydeligt forøget med over 120,000 Kr., og da Medborgere i 1883 i Anledning af hans 25-aarige Jubilæum som Sognepræst ved St. Knuds Kirke, stillede en Pengesum til hans fri Disposition, bestemte han, at 3000 Kr. skulde tilfalde Stiftelsen som et Legat, der bærer Navnet »Stiftsprovst Damgaards Jubilæums-Legat til Bedste for Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn i Odense.«

Efter Farver Simon Hempels Død i 1857 var Farver B. Hvalsøe bleven valgt til Medlem af Inspektionen.

I de næste 10 Aar ses ikke at have tildraget sig videre af Interesse. Efter at Borgmester Estrup 1860 havde taget sin Afsked blev L. E. A. Mourier hans Efterfølger.

Stiftsprovst A. K. Damgaard,
1858 - 1895.

Farver B. Hvalsøe,
1857 - 1881.

Borgmester,
Justitsraad L. E. A. Mourier,
1860 - 1877.

Stiftelsens pekuniære Forhold vare paa denne Tid ikke af de bedste, hvilket ses af, at Anmodninger om forhøjet Løn af Lærerpersonalet i Reglen ere blevne afslaaede paa Grund af den mindre gode Status. I Aaret 1868 blev det bestemt,

Lærer Axel Nielsen,
1868—1874.

at Læreren ved Pigeskolen, I. C. Hansen, som i lang Tid havde været svagelig, skulde afgaa, og der blev bevilliget ham en Pension paa 250 Rdl. I den Indstilling, som i den Anledning blev gjort til Direktionen, blev der givet en Oversigt over Stiftelsens Indtægter og Udgifter, hvor de første opgøres til 2441 Rdl. 23 Sk., sidste i 1863 til 2410 Rdl. 15 Sk., i 1864 til 2617 Rdl. 7 Sk., i 1865 til 2591 Rdl. 56 Sk., i 1866 til 2376 Rdl. 77 Sk. og i 1867 til 2443 Rdl. 84 Sk. Som det vil ses heraf, har der i disse Aar været Underbalance næsten hvert Aar, og det kunde derfor ikke lade sig gøre at bebyrde Stiftelsen med en forøget Udgift til

Kammerherre Heltzen,
1869—1898.

Pensionen. Det blev derfor vedtaget, at den ny Lærer skulde have en Begyndelsesgage af 300 Rdl. og fri Bolig paa Stiftelsen og overtage Sang- og Gymnastikundervisningen, som tidligere havde været besørget af Timelærere og var bleven betalt med 49 Rdl. om Aaret. Da Lærer Hansen*) havde haft 400 Rdl. om Aaret i Løn og 100 Rdl. til Husleje, saa vilde Pensionen ikke medføre større Udgifter for Stiftelsen. Til Lærer antoges Seminarist Axel Nielsen, og der indrettedes Bolig for ham i et Værelse paa

*) Døde i 1869.

Stiftelsen, som hidtil havde været benyttet af Inspektionen til dens Møder.

Da Stiftamtmand Unsgaard i 1869 tog sin Afsked, blev Kammerherre Heltzen hans Efterfølger.

I 1869 tog Lærerinde Frøken Jørgensen sin Afsked paa Grund af Svagelighed, efter at have været ansat ved Stiftelsen i 28 Aar, »og i den Tid røgtet sin Gerning med en aldrig trættet Flid og Omhu til Gavn og Velsignelse for Stiftelsen og dens Børn.« Hun fik en Pension af 100 Rdl., og i hendes Sted valgtes Frøken Rasmine Nielsen.

Det vedtoges i samme Aar at forhøje Renten for de Stiftelsen tilhørende Prioritetsobligationer fra 4 til $4\frac{1}{2}$ pCt., saaledes, at den forøgede Rente 1ste Gang skulde betales i Juni Termin 1870. Paa Grund af disse forøgede Indtægter fik Læreren for Pigerne, Lærerinden og Portneren Tillæg i Lønnen.

Frøken Rasmine Nielsen,
1869 – 1871.

En Forhandling med Byraadet, som aldrig førte til noget Resultat, blev indledet i dette Aar. Det var angaaende det Benzon-Gersdorffske Legat Nr. 3 »til usædelige Forældres Børns Opdragelse og forvildede unge Menneskers moralske Forbedring.« Paa den Henvendelse, som Inspektionen rettede til Byraadet, om at dette Legat maatte blive overdraget Stiftelsen for at anvendes til Fordel for denne, dog saaledes, at Kapitalen skulde holdes adskilt fra den øvrige Formue i Lighed med Dribergs Legat, blev der givet det Svar, at Byraadet ikke var uvillig hertil paa Betingelse af, at Inspektionen tiltrædes af et nyt Medlem, som Byraadet vælger af sin egen Midte. Derpaa svarede Inspektionen, at den ikke troede, naar hensaaes til Bestemmelsen i Stiftelsens Fundats § 3, at kunne tiltræde Fordringen

om, at Byraadet valgte et Medlem til Bestyrelsen i sin fulde Udstrækning, men kun saaledes, at det af Byraadet valgte Medlem blot gaves Sæde og Stemme i Inspektionen i alt, hvad der angik det omhandlede Legat. Som Følge heraf ved-

Brandmajor, Tomrermester
Rasm. Petersen,
1870—1894.

tog Byraadet, at forsaavidt Legatets Penge ikke i det enkelte Aar maatte finde den i Fundatsen foreskrevne Anvendelse, bliver den forhaandenværende Beholdning at anvende af Byraadet til Bedste for fattige Børn, hvilke foreslaas af Inspektionen for Lahns Stiftelse, der aarlig i December Termin underrettes om, hvilket Beløb der haves til Disposition for det kommende Aar. Uagtet Inspektionen vedtog at modtage det gjorte Tilbud, ses det dog ikke, at der er stillet noget Beløb til Disposition. I 1884 rejstes denne Sag igen ved en Skrivelse fra Inspektionen til Byraadet, hvori andrages paa, at da Legatets faste Kapital forlængst har

Pastor J. Johansen,
1870—1888.

naaet den bestemte Størrelse af 32000 Kr., maa det oplagte Overskud, 5,900 Kr., overdrages til Stiftelsen, og at den Del af Renten, som ikke finder fundatsmæssig Anvendelse, maa anvendes til Stiftelsens Tarv og Bedste, nærmest motiveret ved, at der var Trang til at dele Drengene i 2 Klasser og paa Grund heraf at antage en Lærer eller Lærerinde til. I Byraadets Møde den 18de April 1884 blev Sagen forhandlet, og det blev overdraget til Legatudvalget og Skoleudvalget at træde i nærmere Forhandling med Inspektionen for derefter at fremkomme med nærmere Forslag til Sagens Ordning. Inspektionen vedtog at indbyde Legatudvalget til et

ikke i det enkelte Aar maatte finde den i Fundatsen foreskrevne Anvendelse, bliver den forhaandenværende Beholdning at anvende af Byraadet til Bedste for fattige Børn, hvilke foreslaas af Inspektionen for Lahns Stiftelse, der aarlig i December Termin underrettes om, hvilket Beløb der haves til Disposition for det kommende Aar. Uagtet Inspektionen vedtog at modtage det gjorte Tilbud, ses det dog ikke, at der er stillet noget Beløb til Disposition. I 1884 rejstes denne Sag igen ved en Skrivelse fra Inspektionen til Byraadet, hvori andrages paa, at da Legatets faste Kapital forlængst har naaet den bestemte Størrelse af 32000 Kr., maa det oplagte Overskud, 5,900 Kr., overdrages til Stiftelsen, og at den Del af Renten, som ikke finder fundatsmæssig Anvendelse, maa anvendes til Stiftelsens Tarv og Bedste, nærmest motiveret ved, at der var Trang til at dele Drengene i 2 Klasser og paa Grund heraf at antage en Lærer eller Lærerinde til. I Byraadets Møde den 18de April 1884 blev Sagen

Møde i Oktober Maaned, men Sagen maa betragtes som bortfalden, da der ikke findes mere anført om den.

I 1870 afgik ved Døden Kancelliraad, Boghandler Helm Petersen efter at have været Medlem af Inspektionen i 26 Aar. I hans Sted valgtes Brandmajor, Tømrermester R. Petersen, som i sin Tid havde været Elev i Stiftelsen. Der var i Inspektionen nogen Meningsforskel angaaende dette Valg, da det stedse havde været Sædvane, at de 3 Sogne hver havde sit Medlem, og der nu kom 2 for Frue Sogn. Efter Stiftsprovst Switzers Død i 1870 blev Pastor J. Johansen Præst i Frue Kirke.

I Anledning af, at Kancelliraad Haugsted i 50 Aar havde været Kæmner i Odense, skænkede han Stiftelsen i 1874 en Gave paa 2000 Kr., som i Regnskaaberne staar opført som »Kancelliraad Haugsteds Gave til Lahns Stiftelse».

Da Lærer ved Pigeskolen, Axel Nielsen i dette Aar havde modtaget anden Ansættelse, valgtes Seminarist H. I. F. Løve i hans Sted, og i Stedet for Frøken Rasmine Nielsen, der var bleven Asylmoder, antoges Frøken Magdalene Crone.

I Aaret 1875 blev Kælderen indrettet saaledes, at Portneren der kunde faa sin hele Bolig.

Ved Testamente af 4de Juli 1874 havde Klejnsmedemester Johan Herman

Kancelliraad, Kæmnerkasserer A. Haugsted,
f. 10/4 1801, d. 9/10 1875.

Lærer H. I. F. Løve,
1871—1877.

Fru Magdalene Rasmussen,
f. Crone,
1871—1885.

Smedemester J. H. Fischer,
f. 11/5 1789, d. 25/8 1875.

Kancelliraadinde, Fru
Frederikke Helm-Petersen,
f. 31/3 1809, d. 11/6 1876.

Frøken Christiane Knutzen,
f. 8/12 1806, d. 16/12 1876.

Fischer*) bestemt, at der ved hans Død skulde tilfalde Stiftelsen et Legat paa 2000 Kr. Han døde i Aaret 1875 og fra den Tid er Renten tilfalden Stiftelsen.

Efter Fru Kancelliraadinde Frederikke Helm-Petersen, født Hempel, som døde i Aaret 1875 modtog Stiftelsen i 1877 ifølge testamentarisk Disposition et Legat paa 2000 Kr. Det hedder i Testamentet, at Summen »af Direktionen skal benyttes paa bedste Maade i et Legat, hvoraf Renterne skulle bruges til Børnene i Stiftelsen, da hun fra sin Barndom af har fulgt Lahns Stiftelse med en særdeles Interesse for sit velsignelsesrige Formaal.«

I samme Aar modtog Stiftelsen et andet Legat paa 1500 Kr. efter afdøde Frøken Christiane Frederikke Knutzen. Indtægten af Legatet skal anvendes overensstemmende med Stiftelsens Fundats.

Borgmester Mourier døde i 1877 og Etatsraad G. Koch blev hans Efterfølger som Borgmester.

Da Lærer Løve ved Pigeskolen i 1877 forlod Stiftelsen for at overgaa til Kommunens Skoler, blev hans Plads givet til Seminarist Sophus Rasmussen, som alt i 1880 paa Grund af, at han vilde læse til Artium, opgav Stillingen. I hans Sted ansattes Cand. theol. Carl Wendelboe.

*) Billedet tilhører Stiftelsen. Det er udført af Fischer selv og udhamret i ophøjet Arbejde i en Jernplade.

Farver B. Hvalsøe, som i 24 Aar havde været Medlem af Inspektionen, døde i Aaret 1881, og valgtes i hans Sted Klædefabrikant S. Hempel.

I Anledning af at Fyens Stifts Sparekasse i 1882 holdt 50-aarig Jubilæum, tilsendte Sparekassens Direktion Stiftelsen 1000 Kr. Dette Beløb i Forening med 200 Kr., som Inspektionens Medlem, Brandmajor R. Petersen, skænkede Stiftelsen, da han holdt 25-aarig Jubilæum som Byraadsmedlem, blev anvendt til Bygning af et Brændselsrum i Gaarden.

Allerede i 1882 opgav Cand. theol. Wendelboe Stillingen som Lærer ved Pigeskolen. I hans Sted ansættes Seminarist Anton Stougaard.

Samme Aar meddelte Kancelliraad Poul Jørgensen, at han paa Grund af Alder ønskede at udtræde af Inspektionen, hvoraf han havde været Medlem i 35 Aar. Han skænkede til Stiftelsen 1000 Kr., som hans Søn, Cand. pharm. Brygger R. Jørgensen, som blev hans Efterfølger i Inspektionen, forøgede med 1000 Kr., saa at Legatet, der bærer Navnet »Kancelliraad Poul Jørgensens Legat til Lahns Stiftelse«, er paa 2000 Kr.

Ligeledes blev i dette Aar af Gørtler Andreas Lorentzen givet 2000 Kr. til et Legat, som bærer Giverens Navn. Renten af Kapitalen tilfaldt først Stiftelsen efter hans Død, som indtraf i Aaret 1898.

Konferentsraad G. Koch,
1877—1897.

Pastor Sophus Rasmussen,
1877—1880.

Fabrikant S. Hempel,
1881.

Efter Forpagter af Munke Mølle i Odense, Møller Christian Muus, tilfaldt der Stiftelsen, ifølge testamentarisk Disposition af 1ste September 1882, 3000 Kr., som blev udbetalt i 1884.

Cand. theol. C. Wendelboe,
1880—1882

Disse 3 Legater tillige med det tidligere omtalte »Stiftsprovst Damgaards Jubilæums-Legat« paa 3000 Kr., have alle den almindelige Bestemmelse at virke til Stiftelsens Gavn og Fremme.

Da Lærer Stougaard ved Pigeskolen fratraadte 1885, blev det af Inspektionen med Direktionens Samtykke bestemt for Eftertiden i Stedet for en Lærer at ansætte en Lærerinde, og Valget faldt paa Frøken Christine Esmann. Samtidigt op-sagde Frøken Crone sin Plads som Haandgernings-Lærerinde, og i hendes Sted ansattes Frøken Helene Jespersen.

Cand. pharm.
Brygger R. Jørgensen,
1882—1892.

Der var ofte fra Læreren ved Drengeskolen fremkommet Klage over Vanskeligheden ved at undervise de 40 Dreng, der vare af meget forskellig Alder og Kundskaber. Da Inspektionen maatte indrømme Rigtigheden heraf, blev der i 1886 gjort Indstilling til Direktionen om Tilladelse til at ansætte en Lærer eller Lærerinde til at undervise de mindste Børn. Efter en længere Forhandling blev der i 1888 givet Inspektionen Bemyndigelse til at ansætte en Lærerinde til at undervise de 14 mindste Dreng, og Frøken Tscherning blev antaget hertil.

Gortler A. Lorentzen,
f. 7/2 1812, d. 29/12 1899.

Ved Skrivelse af 30te April 1885 havde Smedemester H. P. Petersen skænket Stiftelsen 3000 Kr., hvoraf han forbeholdt sig Renten, saalænge han levede. Han døde i Aaret 1886 og havde yderligere i sit Testamente til- lagt Stiftelsen 1000 Kr., saa at Legatet, som bærer hans og Hustrus Navn, er paa 4000 Kr. I Anledning af, at det den 1ste Januar 1887 var 25 Aar siden, at Etatsraad J. C. Dreyer overtog Fyens Stiftstidende og Fyens Stiftsbogtrykkeri, stiftede han og Hustru et Legat paa 500 Kr. under Navn af »J. C. Dreyers og Elisabeth Dreyers Legat«.

Fra den 11te December 1887 blev Renten af Stiftelsens Prioritetsobligationer nedsat til 4 pCt.

I Aaret 1889 tilfaldt der Stiftelsen det største Legat, som er blevet den tildelt, nemlig fra Baron Juel-Brochdorff til Mejlgaard. I 1889 blev der udbetalt 77,460 Kr., i 1890 19,119 Kr. 82 Øre og endelig i 1892 4,594 Kr. 81 Øre, ialt 101,174 Kr. 63 Øre.

Ved Modtagelsen af dette store Legat, hvorved Stiftelsens Renteindtægt forøgedes med ca. 3800 Kr. om Aaret, blev der taget under Overvejelse af Inspektionen, hvorledes det bedst kunde anvendes. Det første, der foretoges, var Indkøb af Grund til et Gymnastikhus og sammes Opførelse. Tidligere havde Børnene haft Gymnastik i det Mulernes

Christian Lauritz Muus,
f. 13/2 1841, d. 3/12 1881.

Frouken Christine Esmann,
1881—1898.

Frouken Helene Jespersen,
1885.

Legatskole tilhørende Gymnastikhus i Overgade, hvorfor der var blevet betalt 40 Kr. om Aaret. En Nabogrund blev indkøbt for 5000 Kr., og da Opførelsen kostede 8401 Kr. 16 Øre, stod det hele Stiftelsen i 13,401 Kr. 16 Øre. Ligeledes vedtoges et nyt Lønnings-Reglement for Lærerpersonalet og Portneren, som medførte en forøget Udgift af 1100 Kr. om Aaret. Endelig vedtoges det at give Læreren for Drengeskolen, Lærerinden for Pigeskolen og Lærerinden i Haandgerning Pensionsberettigelse efter Lov af

Froken Marie Tscherning,
1888—1891.

8de Marts 1856. Tidligere havde Lærerpersonalet ikke været pensionsberettiget, men af det foregaaende vil ses, at der i flere Tilfælde var tilstaaet Pensioner. Hvorvel denne Bestemmelse i enhver Henseende var human og svarende til Tiden,

Smedemester H. P. Petersen,
f. 1807, d. 1886.

Ane Margrethe Petersen,
f. 1806, d. 1883.

saa viste det sig snart efter, at den vilde berede Stiftelsen store Vanskeligheder. Der udredes for Øjeblikket henved $\frac{1}{3}$ af Indtægterne i Pensioner, og der haves ingen Sikkerhed for, om denne Udgift yderligere vil stige. For en Institution som Lahns Stiftelse er det af stor Vigtighed at vide, hvor-

meget den til enhver Tid kan disponere over, for derefter at lægge Planen for Virksomheden; kommer der uforudsete Udgifter, som forøget Pensionsbyrde o. l., saa har Besty-

Etatsraadinde Elisabeth Dreyer,
født Tilemann,
f. 12/3 1843.

Etatsraad J. C. Dreyer,
f. 11/5 1832, d. 7/3 1897.

relsen kun det at gribe til, at søge Besparelser, som kun kan naas ved at indskrænke Antallet af Børnene, eller ved at yde dem mindre, end de tidligere have haft af Beklædningsgenstande o. s. v. Der er bleven forsøgt en Henvendelse til Byraadet, om de pensionsberettigede ved Stiftelsen ikke kunde blive optagne i de kommunale Bestillingsmænds Pensionskasse mod et nærmere bestemt fast Tilskud af Stiftelsen, men Andragendet blev afslaaet. Ejheller er det lykkedes ved Henvendelse til Forsikringsselskaber at faa denne Sag ordnet; det vilde for Stiftelsens hele Virksomhed være af stor Betydning, naar den havde fuld Vished for, at Pensionsbyrden ikke kunde overstige et fast Beløb; da først kan Budgettet lægges med Sikkerhed.

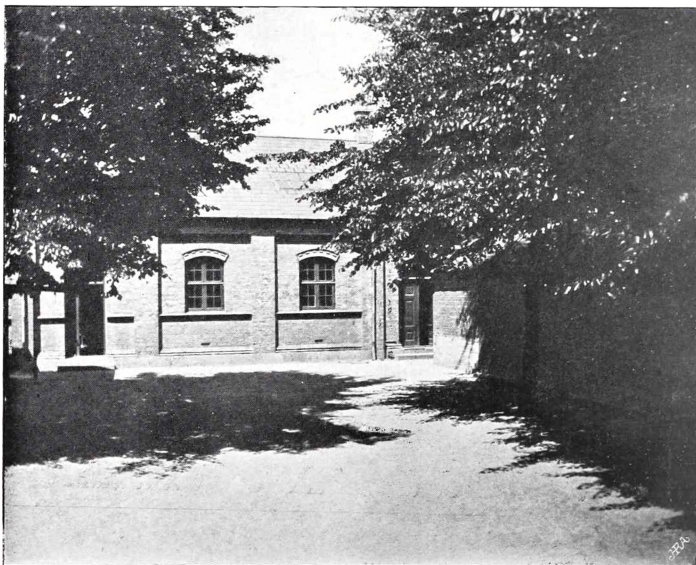

Baron Juci-Brockdorff,
f. 10/11 1827, d. 25/4 1888.

Endvidere blev der i Anledning af Modtagelsen af Baron

Juel-Brockdorffs Legat vedtaget, at Børnene skulde forsynes med flere Beklædningsgenstande end tidligere.

Udgifterne til Opførelsen af Gymnastikhuset bleve tagne, til Indkøbet af Grunden af Kassebeholdningen, til selve Bygningen af Juel-Brockdorffs Legat ved et Laan af dette paa 9000 Kr., som skulde tilbagebetales med 500 Kr. om Aaret.

GYMNASTIKHUSET.

Biskop Engelstoft døde i 1889 og efterfulgtes af Biskop Harald Stein. Da denne i 1899 paa Grund af Sygdom tog sin Afsked, blev Biskop Styhr hans Eftermand.

Efter Pastor Johansen, som blev forflyttet til Svanninge 1889, blev Provst Hejberg Præst til Frue Kirke. Han efterfulgtes i 1900 af Provst G. Koch.

Ved Pastor Th. Steenbuchs Død i 1891 blev Pastor Grove Rasmussen Præst til St. Hans.

Ved Fundats af 20de Juni 1891 havde Medlem af Inspektionen, Tømrermester Rasmus Petersen stiftet et Legat paa 2000 Kr. Det hedder herom i Fundatsen: »I taknemmelig Erindring om den Velgerning, jeg i min Barndom har nydt som Elev i Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn, og for at bidrage til, at Stiftelsen fremdeles kan opfylde sin Bestemmelse, har jeg, der i mange Aar har været Medlem af Stiftelsens Inspektion, bestemt at skænke en Sum af 2000 Kr. til denne Stiftelse.« Renten af denne Kapital skal deles saaledes, at den ene Halvdel gives til en af Skolens flittigste og flinkeste Elever i Drengeskolen, den anden maa bruges til Stiftelsens Fornødenheder.

Frøken Tscherning, som maatte tage sin Afsked som Lærerinde for de mindre Drengene paa Grund af Sygelighed, blev efterfulgt af Frøken Knudsen i 1891.

I Aaret 1892 afgik Inspektionens Medlem, Cand. pharm. Brygger R. Jørgensen ved Døden. Til hans Efterfølger valgtes Klodsemager Jørgen Nielsen, og efter hans Død i 1895 Fabrikant K. Brandt.

I 1892 søgte Lærer Chr. Hansen sin Afsked paa Grund af Svagelighed. Han havde været knyttet til Stiftelsen i 39 Aar, hvoraf de 3 første som Hjælpelærer hos Faderen.

Efter ham ansattes Seminarist Carl Chr. Pedersen som Lærer for Drengene.

Biskop H. Stein.
1859—1890.

Biskop Stybr,
1869—1903.

Provst J. A. Heiberg.
1889—1900.

I 1894 døde Brandmajor, Tømrermester Rasm. Petersen efter at have været Medlem af Inspektionen i 24 Aar. Han efterfulgtes af Kancelliraad, Tobaksfabrikant H. Nielsen.

Biskop G. Koch,
1900—1901.

Pastor L. Grove-Rasmussen,
1893—1901.

Fru Pastorinde Petersen,
f. Knudsen,
1891.

Den 21de December 1894 var Stiftsprovst Damgaard sidste Gang til Stede i Inspektionens Møder, og afsluttede herved det store Arbejde, som han i 37 Aar havde udført for den Stiftelse, som han omfattede med saa stor Kærlighed. Han efterfulgtes i 1895 af Stiftsprovst L. N. Balslev.

Stiftsprovst Damgaard havde ved Fratrædelse af sit Embede meddelt Inspektionen, at Stiftelsen manglede kontante Midler, saa at Lærernes Løn ikke havde kunnet udredes. Der vedtoges derfor at aabne en Kredit i en Bank, først til et Beløb af 2000 Kr., som snart efter blev forøget til 2500 Kr., for at afholde de nødvendige Udgifter. Naar der nu spørges, hvad Grunden er til, at Stiftelsen saa kort Tid efter at have modtaget det store Juel-Brockdorffs Legat atter var i Forlegenhed, saa er det for en Del alt omtalt. Det var den forøgede Lønning og den store Pensionsbyrde, som var Hovedårsagen; dertil kommer, at Børnenes Beklædning var bleven kostbarere og endelig, at Renteindtægten af Stiftelsens Midler var gaet betydelig ned. I disse Aar foretog alle Kreditforøninger Konvertering af deres Obliga-

tioner fra 4 til $3\frac{1}{2}$ pCt., og da Stiftelsen ejede store Beløb i disse Obligationer, var det et føleligt Tab. Inspektionen var derfor alt i 1894 nødsaget til at ansøge Ministeriet om, at det Afdrag paa 500 Kr., som skulde betales aarligt paa Laanet til Gymnastikhuset til Juel-Brockdorffs Legat, maatte udsættes, indtil der indtraf Lettelse i Pensionsbyrden. Dette blev bevilget, og der er derfor kun afdraget 500 Kr. paa dette Laan, og Gælden er endnu 8500 Kr.

Hvad Stiftelsen savnede var en Driftskapital, og dertil maatte Kreditten i Banken bruges. Det viste sig, at i sin Tid var der brugt for meget af den konstante Beholdning til Indkøb af Grunden til Gymnastikhuset.

Under disse for Stiftelsen vanskelige Forhold var det en meget kærkommen Gave, som den modtog af Inspektionens Medlem, Kancelliraad, Tobaksfabrikant H. Nielsen, paa 2000 Kr., og som ifølge Giverens Ønske skulde anvendes til højst nødvendige Forbedringer paa Stiftelsens Bygninger og Inventarium. Taget over Hovedbygningen fik et grundigt Eftersyn, og Drengenes Læseværelse fik nyt Inventarium. Ligeledes fik Pigernes Haandgerningsskole ny Borde og Stole.

Efter Kammerherre Heltzens Død i 1898 blev Stiftamtmand Jonquières hans Eftermand.

Klødsmejer Jørgen Nielsen,
1892-1895.

Fabrikant K. Brandt,
1895.

Forst. C. Pedersen,
1892.

I 1897 tog Konferentsraad Koch sin Afsked som Borgmester, og efterfulgtes af Borgmester Simony, som 1900 udnævntes til Amtmand i Thisted. Hans Efterfølger blev Borgmester L. Dithmer.

Kancelliraad,
Tobaksfabrikant H. Nielsen,
1894.

Biskop L. N. Balslev,
1895.

Stiftamtmand,
Kammerherre Jonquières,
1893.

I dette Aar tilfaldt der Stiftelsen et større Legat efter Garverne, Brødrene Serve. Der udbetaltes ialt 11,870 Kr. 49 Øre, som af Stiftelsens Kapital blev suppleret til 12000 Kr., som nu er Legatets Størrelse. Det bærer Navnet »Brødrene Serves Legat«.

Lærerinden ved Pigeskolen, Frøken Esmann, havde i flere Aar været svagelig, og hendes Gerning af og til overtaget af Vikar. Nu søgte hun sin Afsked, som blev hende bevilget med Pension fra 1ste September 1898. Lærerinden ved Drengeskolen, Frøken Knudsen, søgte i samme Aar om Afsked; hendes Efterfølger blev Frøken Møller, som fungerede indtil Klassen blev hævet i 1900.

I Frøken Esmanns Plads ansattes Frøken Lacoppidan-Petersen.

Der var i de senere Aar blevet udarbejdet Budget over Stiftelsens Indtægter og Udgifter. I det for Aaret 1899 viste der sig en betænkelig Underbalance, som der ikke var Udsigt til i de kommende Aar at faa til at forsvinde, snarere til, at den vilde forøges. Der blev derfor af Inspektionen taget under alvorlig Overvejelse, hvilke Foranstaltninger der burde

træffes for at tilvejebringe Balance i Regnskabet. Flere Besparelser vare gjorte i de senere Aar; saaledes vare de ekstra Beklædningsgenstande, som bleve vedtagne til Børnene i Anledning af Modtagelsen af Juel-Brockdorffs Legat, alt ophørte. Ligeledes saa man sig nødsaget til at ophøre med at give Børnene i de koldeste Vintermaaneder varmt Øl og Hvedebrød, som det i flere Aar havde været Tilfældet. Fra Inspektionens Medlem Fabrikant S. Hempel fremkom derfor under 24de Marts 1899 en Redegørelse af Stiftelsens pekuniære Stilling med Forslag om, at Inspektionen skulde indgaa til Direktionen med en Henvendelse om Tilladelse til, at der ikke indtil videre optoges nye Børn paa Stiftelsen, og at Forslag til en Reform af hele Virksomheden, som var under Udarbejdelse, senere blev indsendt.

Derpaa modtog Inspektionen følgende Svar:

Til Inspektionen for Lahns Stiftelse.

»Inspektionen har i behagelig Skrivelse af 11te d. Md. ved at indsende det hermed tilbagefølgende Forslag fra Fabrikant Hempel, der er Medlem af Inspektionen, tilsigtet en større Omordning af Lahns Stiftelse til bedre Udførelse end nu af Testators Hensigt med Stiftelsen, bemærket, at samme tiltræder Hr. Hempels Forslag og indstiller, at der til Indledelsen af Gennemførelsen af Reformen, hvis Enkeltheder endnu ikke foreligge, tages den Bestemmelse, at Børneantallet i Stiftelsen indskrænkes ved, at der indtil videre ikke optages nye Børn, og

Amtmand J. F. Simony,
1897—1900.

Børgmester L. Dithmer,
1900.

at som Følge deraf den paa ubestemt Tid ansatte Lærerinde ved Drengeskolens yngste Klasse opsiges.

Saaledes foranlediget meddeles herved, at medens Direktionen forbeholder sig sin Stilling til den endelige Reform, naar det fuldstændige Forslag foreligger, gaar man ind paa

Garver Johan Ulrich Serve,
f. 1822, d. 1884.

Garver Niels Chr. Serve,
f. 1814, d. 1890.

Garver Frants Theodor Serve,
f. 1818, d. 1892.

Garver Carl Willh. Serve,
f. 1826, d. 1894.

den indstillede Foranstaltning, hvis nærmeste Maal er at indskrænke Stiftelsens aarlige Udgifter og derigennem bringe Stiftelsen den Forbedring i sammes Status, som først og fremmest er nødvendig til den paatænkte Reforms Gennemførelse.

Direktionen for Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn i
Odense d. 14de Juli 1899.

Jonquières.

L. N. Balslev,
konst.

Som Følge heraf optoges der i de følgende Aar ikke ny Børn paa Stiftelsen, hvorved der opnaaedes, at Udgifterne indskrænkedes betydelig. Da Lærerinden for Pigerne, Frøken Lacoppidan-Petersen, i 1902 ønskede at fratræde, blev der ikke ansat nogen ny, men en Timelærerinde og Lærerinden i Haandgerning, Frøken Jespersen, overtog Undervisningen for de Piger, der vare tilbage. Ved Begyndelsen af Aaret 1902 var Gælden i Banken betalt, og der var opsamlet en Kassebeholdning af omtrent 6500 Kr. Hvad der ogsaa havde været medvirkende til at forøge Indtægterne, var en Ombytning af en Del af de Stiftelsen tilhørende $3\frac{1}{2}$ pCt. Kreditforenings-Obligationer med 4 pCt. I Aaret 1900 ejede Stiftelsen et Beløb af 106,400 Kr. i $3\frac{1}{2}$ pCt. Kreditforenings-Obligationer, og Inspektionen søgte derfor Direktionens Samtykke til at søge disse ombyttede med 4 pCt. Obligationer, da Pengeforholdene paa den Tid vare gunstige for en saadan Transaktion. Der indstilledes, at Udgifterne ved denne Ombytning afholdtes dels af Kassebeholdningen, dels af det i Sparekassen indestaaende Beløb, som vel henhørte til Kapitalformuen, men som hidrørte fra, hvad der i Tidens Løb var indvunden ved Udtrækning af Kreditforenings-Obligationer og Konverteringer. Direktionen sendte Inspektionens Indstilling til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, der i Skrivelse af 30te November 1900 gav Tilladelse til at foretage Ombytningen, dog saaledes, at hvad der blev anvendt af det Beløb, som hørte til Kapitalformuen, senere skulde restitueres. Da der hengik længere Tid, før den ansøgte Tilladelse blev givet, havde Forholdene paa Pengemarkedet forandret sig, saa at det kun lykkedes at faa om-

Frøken Lacoppidan-Petersen,
1898-1902.

byttet et Beløb af 46,100 Kr. med en Udgift af 808 Kr. 9 Øre. Senere blev ombyttet 15,000 Kr. med en Udgift af 416 Kr. 22 Øre, saa at i det Hele er 61,100 Kr. $3\frac{1}{2}$ pCt. Obligationer byttet med 4 pCt., som har medført en Udgift af 1224 Kr. 31 Øre. Den givne Tilladelse at benytte det til Kapitalformuen hørende Beløb blev der ikke gjort Brug af; samtlige Udgifter afholdtes af Kassebeholdningen. Stiftelsen ejer endnu ca. 42,000 Kr. i $3\frac{1}{2}$ pCt. Kreditforenings-Obligationer; Resten er 4 pCt.

Fru Clara Haugsted,
født Schaper,
26/6 1825.

Adjunkt Chr. Haugsted.
5/3 1825.

I Aaret 1902 modtog Stiftelsen et Legat paa 3000 Kr. fra Adjunkt Chr. Haugsted, som ifølge Giverens Bestemmelse bærer Navnet »Kancelliraad A. Haugsted og Sønners Legat ved Adjunkt Chr. Haugsted og Hustru Clara, født Schaper.« Renten af Legatet tilfalder først senere Stiftelsen.

Efter flere Forhandlinger indsendte Inspektionen i Decbr. 1902 følgende Indstilling til Direktionen:

»Herved tillader Inspektionen sig at indstille, at der for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fremsættes nedenstaaende Forslag til en midlertidig Omordning af Lahns Stiftelses Virkemaade, idet man vedlægger 3 Bilag vedrørende denne Sag.

Som det fremgaar af hosfølgende trykte Eksemplar af den under 15de Marts 1805 allerhøjest stadfæstede Fundats for Lahns Stiftelse for hjælpeløse Børn, havde Handskehandler J. M. Lahn i en efter hans Død forefunden Disposition bestemt, at der for største Delen af hans Formue skulde oprettes en Stiftelse for fattige og nødlidende Børn, hjemmehørende i Odense, saaledes at Kapitalens Renter vilde være at anvende til Børnenes Underhold og Lærdom, for at de derved kunde blive nyttige Statsborgere.

Ifølge Fundatsen styres Stiftelsen af Stiftamtmanden og Biskoppen som Direktion, medens den umiddelbare Virksomhed, ledes af en Inspektion, bestaaende af Borgmesteren, 3 Sognepræster og 3 af Direktionen valgte Borgere, hvilken Inspektion antager Børnene — som Regel fra det 6te til det 14de Aar — og bestemmer deres Antal. Børnene skulle have fri Undervisning i den Stiftelsen tilhørende Gaard i Nedergade, som tillige er indrettet til Bolig for Funktionærerne, hvorhos Børnene endvidere saavidt mulig skal have Kost og Klæder af Stiftelsens aarlige Indtægter.

Stiftelsen begyndte sin Virksomhed med et Antal af 70 Børn, men i 1821 forøgedes dette til 110 (40 Dreng og 70 Piger) hvilket Tal derefter bibeholdtes i en lang Aarrække, og Stiftelsen har hovedsagelig kun virket som Skole, idet der vel stadig er leveret Børnene Beklædningsstykker, men kun i Stiftelsens første Virketid tillige havdes Midler til at bidrage til deres Bispising, og efter Undervisningstimernes Slutning forlode Børnene straks Stiftelsen.

Uagtet Stiftelsen efterhaanden — ogsaa ved Oprettelse af Legater fra andre — var kommen til at eje en Kapital af ca. 300,000 Kr., heri ikke medregnet den faste Ejendom, udviste Budgettet for 1899 et — om end ubetydeligt — Underskud, væsentlig foranlediget ved en forholdsvis stor Pensions-

byrde til afgaaede Lærere og Lærerinder, og da man samtidig havde optaget det Spørgsmaal til Overvejelse, om Stiftelsens Virkemaade under de forandrede Tidsforhold kunde siges at være saa hensigtsmæssig som ønskeligt, vedtoges det da indtil videre ikke at optage flere Børn, idet man derved dels vilde opnaa saadanne Besparelser, at ikke blot Balance i Regnskabet kunde tilvejebringes, men ogsaa en Driftskapital kunde skaffes, der vilde lette Gennemførelsen af en Reform i Virksomheden. Som Følge af denne Bestemmelse er der for Tiden i Stiftelsen kun 9 Drengene og 10 Piger, og efter 1903 vil der kun være 4 Drengene og 5 Piger (til Efteraaret 1903 kun ialt 3 Børn), medens der ved Udgangen af 1901 var opsparet en Kassebeholdning af ca. 6500 Kr., og man har derfor ment, at Øjeblikket til en Omordning af Stiftelsen nu er kommet. Lejligheden hertil er endvidere nu saa meget mere gunstig, som der er Ledighed saavel i Førstelærerindeembedet som i Portnerstillingen, idet Portneren er afgaaet ved Døden, og Førstelærerinden har modtaget anden Ansættelse, saa at hendes Embede indtil videre med Direktionens Approbation besørges ved Vikar.

Det er utvivlsomt, at der i Fundatsen er lagt særlig Vægt paa, at der bibringes Børnene Kundskaber, hvilket var ganske naturligt i 1805, da den offentlige Undervisning stod langt tilbage, og Stiftelsen har ogsaa i sin Tid virket i høj Grad heldbringende paa dette Omraade. Men ligesaa utvivlsomt turde det være, at hvis Stiftelsens Opretter eller hans executores testamenti, der affattede Fundatsen, havde levet nu, vilde de ikke have tillagt denne Side af Virksomheden saa stor Betydning, ja sandsynligvis endog slet ikke fastslaet Bestemmelser i saa Henseende, eftersom det kommunale Skolevæsen nu indtager et saa højt Standpunkt, at Stiftelsens faatallige Lærerpersonele — 1 Lærer og 2 Lærerinder — selv

om de ere i Besiddelse af en nok saa stor personlig Dygtighed, næppe kan naa saa gode Resultater ved Arbejde med Børn i en meget forskellig Alder og med stor Forskel i For kundskaber paa Optagelsestiden, som de offentlige Skoler frembyder Betingelser for. Hertil kommer endvidere, at medens der ved Stiftelsens Oprettelse ikke eksisterede et vel organiseret Fattigvæsen, kan man i vor Tid med Tryghed henvise de Børn, der staa *ganske* ene i Verden, til Kommunens Forsorg — paa Odense Fattiggaard findes f. Eks. en anerkendt fortrinlig Opdragelsesanstalt —, hvorimod der nu er mange Enkemænd og Enker, der i deres hæderlige Kamp for at undgaa at falde Fattigvæsenet til Byrde maa søge deres Arbejde udenfor Hjemmet, hvorved deres Børn hele Dagen udenfor Skoletiden ere overladte til sig selv og udsatte for tilfældig, uheldig Paavirkning paa Gader og Stræder. Man er derfor vistnok berettiget til at gaa ud fra, at hvis Oprekkeren havde skullet affatte Fundatsen i vor Tid, vilde han i sit velvillige Sindelag overfor fattige Børn særlig have stræbt efter at værne om dem ved i første Række at træffe Bestemmelser, sigtende til at skaffe Tilfredsstillelse af deres *materielle* Fornødenheder i Forbindelse med betryggende Tilsyn med deres Vandel udenfor de Timer, som de tilbringe i Kommunens Skoler, uden at herved dog Børnenes Til knytning til deres egentlige, naturlige Hjem hævedes, saameget mere som herved tillige vilde vises en Velgerning mod For ældrene, og det ses derfor ikke, at man under tilbørligt Hensyn til de forandrede Tidsforhold vil ved at træffe saadanne Forandringer ved Stiftelsen fjerne sig længere end tilbørlig fra Oprekkerens Tanke, i hvilken Henseende man ogsaa tør henvise til, at der flere Steder i Fundatsen stærkt fremhæves det ønskelige i, at der ydes Børnene Kost og Klæder, saa at Undervisningen langtfra kan siges at være

Stiftelsens eneste Formaal. I Henhold til alt det ovenanførte har man derfor tænkt sig, at Stiftelsen fremtidigt skal virke som en Art Fortsættelsesasyl paa følgende Maade.

Den til Stiftelsen knyttede Skole ophæves, saaledes at de Børn, som herefter komme til at nyde godt af Stiftelsen, henvises til de kommunale Skoler. Børnene møde før Skoletid paa Stiftelsen og erholde da et Morgenmaaltid. Efter Skolegang møde de til Middagsmaaltid, hvorefter de forblive paa Stiftelsen. Kl. 6 Eftermiddag erholde de atter et Maaltid og vende da tilbage til deres Hjem. Under deres Ophold paa Stiftelsen læres Skolelektierne under Tilsyn, om fornødent med Vejledning, hvorhos de større Piger deltage i Madlavning og Rengøring samt lærer udvidet Haandgerning, f. Eks. Syning paa Maskine, hvilket alt vil være til megen Gavn for deres Fremtid, medens Drengene kunne beskæftiges med Sløjd. Muligen kan der ogsaa ydes de større Børn nogen Undervisning i Fag, der ikke haves i Borgerskolen, samt lejes eller købes et Jordstykke, hvor Havedyrkning kan læres.

Det er en Selvfølge, at Børnene faa passende Fritid til Leg, Morskabslæsning o. s. v., ligesom de paa Søn- og Helligdage samt i Ferierne skulle være i deres Hjem; dog vil man stræbe efter at faa dem anbragte paa Landet i Sommerferien. — Der ydes sluttelig Børnene Beklædning i et saadant Omfang, som Stiftelsens aarlige Indtægter tillade det, og i enkelte ekstraordinære Tilfælde kan der maaske tilstaa forældreløse Børn fuldstændigt Ophold paa Stiftelsen. Endelig ydes der Børnene fri Lægehjælp og Konfirmationsudstyr.

Ved Stiftelsen ansættes en Forstander, hvortil den nuværende Lærer, der har stor Interesse for Børn og som i de sidste Aar har lagt sig efter Sløjd, formenes særdeles egnet, samt en Forstanderinde, hvortil en af de hidtidige Lærere, som nu underviser i Haandgerning, er meget skikket.

Endvidere ansættes en Portner, der tillige kan bistaa ved Opsynet med Børnene i deres Fritid, og hvis Kone under Forstanderindens Overtilsyn skal forestaa Madlavningen og Lokalernes Rengøring. Eventuelt antages en Tjenestepige.

De Forandringer i Lokalerne, som Omordningen vil medføre, kan afholdes af den oplagte Kapital, hvis Restbeløb vil være tilstrækkelig til Stiftelsens Drift.

Endelig bemærkes, at efter Stiftelsens pekuniære Status for Tiden vil der antagelig kunne begyndes med 40 Børn, og naar den nuværende Pensionsbyrde bortfalder, uden at nye uventede Udgifter opstaa, vil man yderligere kunne optage 20 Børn.

Da den saaledes paatænkte Ordning er af indgribende Betydning for Stiftelsen, og da man først gennem indhøstet Erfaring kan vinde fuld Klarhed over, hvorledes alle Enkeltheder endelig bør fastslaaes som Rettesnor for Fremtiden, ser man ikke rettere, end at det vil være formaalstjenligt foreløbigt kun at betragte Stiftelsens nye Virksomhed som et Forsøg, og man har derfor anset det rigtigst ikke allerede nu at indgaa med Forslag til Affattelse af en ny Fundats for Stiftelsen, hvorimod man tillader sig at andrage om fornøden Approbation paa, at Lahns Stiftelse fra Maj 1903 forsøgsvis og indtil videre maa virke paa det anførte Grundlag, dog saaledes at Stiftelsens Styrelse — forsaavidt man ikke imod al Forventning skulde ønske at vende tilbage til den nuværende Ordning af Virksomheden — er forpligtet til senest Maj 1908 samtidigt med en Indberetning om de indvundne Resultater at indgive Andragende om Stadfæstelse paa de fornødne Forandringer i Stiftelsens nugældende Fundats.◀

Paa denne Indstilling modtog Inspektionen følgende Svar:

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har under 7de d. Md. tilskrevet Direktionen saaledes:

»Ved at tilbagesende det med Direktionens Skrivelse af 17de f. Md. modtagne Andragende med Bilag, hvori Inspektionen for Lahns Stiftelse i Odense anholder om Samtykke til, at der fra 1ste Maj 1903 forsøgsvis indføres en Forandring i Stiftelsens Virksomhed, nemlig saaledes, at den til Stiftelsen knyttede Skole ophæves, medens der paa den anden Side gives de i Stiftelsen optagne Børn Bispisning samt Undervisning i Haandgerning og Sløjd m. v., skal Ministeriet tjenstlig melde til behagelig Efterretning og Foranstaltning, at man i Overensstemmelse med Direktionens Indstilling bifalder det ansøgte paa Betingelse af, at Stiftelsens Bestyrelse inden 1ste Maj 1908 fremkommer med nærmere Indstilling om en eventuel difinitiv Forandring i Stiftelsens Fundats.«

hvilket herved meddeles Inspektionen til behagelig Efterretning og Foranstaltning.

Direktionen for Lahns Stiftelse i Odense den 14de Januar 1903.

I. B. F.

Jonquières.

L. N. Balslev.

I Overensstemmelse med denne approberede Ordning begyndte Stiftelsen sin ny Virksomhed, dog ikke fra 1ste Maj, men først efter Sommerferien 1903. Der maatte nemlig foretages temmelig betydelige Forandringer ved Bygningerne. Saaledes blev hele Portnerlejligheden i Kælderen indrettet til Spisestue, Køkken og Spisekammer, hvorimod der blev indrettet Portnerbolig i den forrige Drengeklasse i den østlige Del af Bygningen. Drengenes Læseværelse henlagdes til den vestlige Del, hvor Pigerne tidligere havde haft Arbejdsværelse; Pigernes Læseværelse blev nu disses Arbejdsværelse. Gymnastikhuset blev ved et Skillerum, som kan tages bort ved større Festligheder, delt i 2 Afdelinger, hvoraf den ene be-

nyttes til Sløjdlokale, den anden til Legeplads, naar Vejret forbyder Ophold i Gaarden. Til Byggearbejdet brugtes henvend 4000 Kr. og til Anskaffelse af det fornødne Inventar omtrent 900 Kr.

Der optoges 25 Børn, alle faderløse, og Stiftelsen begyndte saaledes den nye Virksomhed med ialt 33 Børn, da der endnu var 8 tilbage af de ældre Elever. Hvorvel der

SPISESTUEN.

efter Planen nok kunde have været optaget nogle flere Børn, ansaa Inspektøren det dog for rigtigst at begynde med et mindre Antal for at kunne faa nogen Erfaring om, hvorledes Bekostningerne ville stille sig. I dette Foraar (1904) er optaget 16 Børn, saa at der nu haves ialt 42. Desforuden er der 4 Piger, som ere korpfirmerede, og som faa fuld Kost og Beklædning. Der blev nemlig vedtaget, at et vist Antal Piger kunde faa Tilladelse til at forblive paa Stiftelsen 1 Aar

efter deres Konfirmation, imod at de skulde deltage i alt Husholdningsarbejde og Haandgerning, hvilket vil være en god Lære for dem. Symaskine er anskaffet for ogsaa at lære dem at benytte en saadan.

I de vedtagne foreløbige Bestemmelser hedder det:

»Stiftelsens Formaal vil være at yde Kost, hel eller delvis Beklædning og gavnlig Beskæftigelse udenfor Skoletiden til saadanne skolepligtige Børn, hvis Forsørgere ved Arbejde udenfor Hjemmet eller af anden lignende Aarsag ere hindrede i at tage sig af Børnene.

Stiftelsen skal være et Supplement til Skolen og en Erstatning for Hjemmet. I Betragtning heraf vil Virksomheden være i Hovedtrækkene at ordne saaledes, at Tiden anvendes dels til Forberedelse til Skolen gennem Lektienes Læsning, hvortil Hjælp gives, dels for de større Drenges Vedkommende til Undervisning i nogle Fag, som de ikke have i Borger-skolen, for Pigerne Haandgerning og Husholdning, og for dem alle Bevægelser i fri Luft ved ordnede Lege.

Under iøvrigt lige Forhold have Børn, som have mistet begge Forældre, og dernæst Børn, som have mistet en af Forældrene, naar deres Forsørger er nødsaget til at søge Arbejde udenfor Hjemmet, fortrinsvis Adgang. Stiftelsen optager fra saadanne Hjem alle Børn fra 6 til 14 Aars Alderen.

Hvis en Enkemand eller Enke, som har Børn paa Stiftelsen, igen gifter sig, vil det være at tage under Overvejelse, om Børnene kunne forblive der.

Uægte Børn kunne ikke optages.

For at kunne opnaa Optagelse paa Stiftelsen, maa Forsørgerne være forsørgelsesberettigede i Odense By, og ikke nyde eller have nydt Fattighjælp i de sidste 5 Aar.

Det vedtagne Kostreglement er saaledes:

Om Morgen:

Øllebrød med Sukker og Mælk.

Frokost:

1 tyk Skive Smørrebrød med Paalæg.

Middag:

Mandag: Kødssuppe med Melboller eller Gryn; Kødets med Peberrodsauce.

Tirsdag: Vandgrød med Mælk, Ragout.

Onsdag: Grøn Søbekaal med Kartofler, kogt grønsaltet Flæsk.

Torsdag: Mælkegrød, Lobescowes eller Plukfisk.

Fredag: Byg- eller Risensgrynsvælling, stegt Flæsk med Kartofler.

Lørdag: Kærnemælkssuppe med Rugbrød, Pandekage.

Mandag: Sødssuppe, Frikadeller med Kartofler.

Tirsdag: Sødgrød, Klipfisk, stegt Sild eller Torsk med Kartofler.

Onsdag: Gule Ærter eller Hvidkaalssuppe, fersk eller grønsaltet Flæsk.

Torsdag: Øllebrød, stegt Lever med Kartofler.

Fredag: Byg- eller Risvælling, kogt Flæsk med stuede Kartofler eller Kaal.

Lørdag: Kærnemælkssuppe med Rugbrød, Pandekage.

Om Aftenen:

2 store Skiver Rugbrød, den ene med Paalæg, samt en tyk Skive Sigtebrød, dertil Øl.

Der er truffen den Bestemmelse, at de Børn, som ønske det, kunne i Ferierne og i Fridage faa Morgen- og Middagsmaaltiderne paa Stiftelsen, dog ikke paa Søn- og Helligdage. I Sommerferien er Stiftelsen lukket, og det vil være Inspektionens Bestræbelse at faa Børnene anbragte paa Landet.

Børnene have tidligere kun faaet en Klædning om Aaret,

Fru Bolette Marie Olsen,
født Ewald,
26/5 1827.

Gartner R. Olsen,
25/11 1817.

ville de foruden den sædvanlige ogsaa faa en Sommerklædning og hver to Stk. Linned.

I dette Aar (1904) er der tilfalden Stiftelsen 2 Legater. I

Fru Birgitte Cathrine Bang,
født Tamdrup,
f. 6/9 1825. d. 5/10 1903.

Anledning af deres Guldbryllup oprettede Gartner R. Olsen og Hustru et Legat paa 2000 Kr., hvis Renter skulle bruges til Børnenes Beklædning. Fru Olsen har været Elev paa Stiftelsen, og Legatet hedder »Bolette Sophie Marie Olsens, født Ewald, Legat til Lahns Stiftelse«. Det andet Legat, ligeledes paa 2000 Kr. er ved testamentarisk Disposition skænket Stiftelsen af Fru Birgitte Cathrine Bang, født Tamdrup, Enke efter Agent, Konditor Carl Bang.

Stiftsprovst Lützhøft,
1904.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Direktionen, Stiftamtmand Jonquières og Biskop Balslev. Inspektionen af Stiftsprovst Lützhøft, Formand (fra 1904), Sognepræst til Frue Kirke, Pastor Busch, og Borgmester Dithmer. St. Hans Sognekald er endnu ikke besat efter Pastor

Grove Rasmussens Død. De 3 borgerlige Medlemmer af Inspektionen ere: Fabrikant S. Hempel, Kancelliraad, Tobaksfabrikant H. Nielsen og Fabrikant K. Brandt.

Forstander er Lærer Carl Chr. Pedersen, Forstanderinde Frøken Helene Jespersen.

Portner er Skomagemester Mørk, hvis Hustru forestaar Husholdningen under Forstanderindens Ledelse.

Pastor Busch. 1901.

Hundrede Aar ere nu henrundne siden Lahns Stiftelse begyndte sin Virksomhed. Den store Gave, som *Johan Mathias Lahn* skænkede Odense By, bestemt til at værne om de smaa, trængende Børn, har været en Hjælp for ialt 2,303 Børn, deraf 1,460 Piger og 843 Dreng. Mange af disse ere ifølge Naturens Orden gaaede bort, mange ere spredte vidt omkring baade heri Landet og i fremmede Lande, men mange ville endnu den 10de December 1904 samles i den gamle Stiftelse for med Tak at mindes den Mand, som gav alt det, som han i sit lange og stræbsomme Liv havde samlet, til de trængende heri Byen. De ville mindes ham og alle dem, som i den lange Aarrække have støttet Stiftelsen, og slutte sig til Biskop Engelstofts Bøn ved Mindefesten den 10de December 1854: »Evige Fader! Vi befale dette Værk i Din Varetægt, lad Forsynets Øje hvile med Naade ogsaa over denne Stiftelse.«

PORTRÆT-REGISTER.

	Side.		Side.
Balslev, L. N., Biskop.....	94	Hempel, Søren, Kancelliraad, Avisudgiver.....	58
Bang, Birgitte Cathrine, Agent- inde	108	Hempel, S., Klædefabrikant...	85
Bendz, L. M., Etatsraad, Borg- mester.....	34	Hvalsøe, B., Farver	79
Brandt, K., Fabrikant.....	93	Iversen, Chr., Avisudgiver....	35
Busch, H., Præst	109	Jensen, Niels, Vinhandler	78
Crone, Magdalene, Lærerinde.	83	Jespersen, Helene, Lærerinde.	87
Damgaard, A. K. Stiftsprovst .	79	Johansen, J., Præst.....	82
Dithmer, L., Borgmester.....	95	Jonquières, Kammerherre, Stift- amtmand	94
Driberg, C. A. W., Kammerherre	69	Juel-Brockdorff, Chr., Baron ..	89
Dreyer, J. C., Etatsraad	89	Jørgensen, Anna Margrethe, Lærerinde	74
Dreyer, E., Etatsraadinde	89	Jørgensen, Poul, Kancelliraad, Brændevinsbrænder.....	77
Eilskow, A., Købmand.....	58	Jørgensen, Rasm., cand. pharm., Brygger	86
Engelstoft, C. T., Biskop	75	Knudsen, Knudine, Lærerinde	92
Esmann, Christine, Lærerinde	87	Knutzen, Christiane Frederikke, Frøken	84
Estrup, C., Borgmester.....	76	Koch, G., Konferentsraad, Borg- mester.....	85
Faber, N., Biskop	74	Koch, G. Biskop.....	92
Fischer, J. H., Klejnsmed	84	Lacoppidan-Petersen, Lærerinde	97
Gad, P. C. S., Biskop	74	Lahn, Johan Mathias. Titelbilledet.	69
Grove-Rasmussen, Præst.....	92	Lauritzen, Hans, Lærer.....	69
Hansen, Chr. I., Lærer	78	Lorentzen, Ane Dorthea, Jomfru	71
Hansen, Frants, Lærer	65	Lorentzen, A., Gørtler.....	86
Hansen, Peter, Biskop.....	58	Lützhöft, H., Stiftsprovst	108
Haugsted, A., Kancelliraad, Kæmnerkasserer	83	Løve, H. J. F., Lærer	83
Haugsted, Chr., Adjunkt.....	98	Moltke-Hvitfeldt, Greve, Stift- amtmand	61
Haugsted, Klara, Frue.....	98	Mourier, L. E. A., Justitsraad, Borgmester	79
Hejberg, J. A., Provst	91	Muus, Christian, Møller	87
Helm-Petersen, Kancelliraad, Boghandler	77		
Helm-Petersen, Kancelliraadinde	84		
Heltzen, Kammerherre, Stift- amtmand	80		
Hempel, Simon, Farver.....	66		

	Side.		Side
Nielsen, Axel, Lærer	80	Reimuth, E., Borgmester	75
Nielsen, H., Kancelliraad, To- baksfabrikant	94	Rasmussen, Sophus, Lærer . . .	85
Nielsen, Jørgen, Klodsemager .	93	Serve, Johan Ulrich, Garver . .	96
Nielsen, Rasmine, Lærerinde .	81	Serve, Niels Chr., Garver	96
Olsen, R., Gartner	108	Serve, Frants Theodor, Garver	96
Olsen, Bolette Sophie Marie, Frue	108	Serve, Carl Wilh., Garver	96
Paludan-Müller, Biskop	68	Simony, Amtmand	95
Pedersen, Carl Chr., Lærer . .	93	Steenbuch, A. H., Præst	76
Petersen, Ane Margrethe, Frue	88	Steenbuch, Th., Præst	77
Petersen, H. P., Smedemester	88	Stein, H., Biskop	91
Petersen, Rasmus, Tømrerme- ster, Brandmajor	82	Sthyr, Biskop	91
Plum, F., Biskop	61	Switzer, Stiftsprovst	76
Porth, O. I. E., Justitsraad, Auditor	72	Tscherning, Marie, Lærerinde .	88
		Unsgaard, Stiftamtmand	75
		Wendelboe, Carl, cand. theol., Lærer	86

